

- ४० राजानं किं मोक्षयामि युष्माकम् इच्छा का ? तदा ते सर्वे स्वप्नो
व्याहरन् एनं मानुषं नहि वरष्वां मोक्षय । किन्तु धमरष्वा दस्युरासीत् ।

१६ जनविशेषाध्यायः ।

१ पिशातेन योशुः निर्दोषं प्राप्यापि तस्यै कश्चाप्रहारस्य मस्तके कण्टकमुकुटस्य च
दानं = योशुः मोक्षयितुं पिशातस्य चेष्टा १२ यिज्जदीयानां तुष्टयर्थं तं कुत्र
वेधितुम् आजापय १७ तस्य कुशे वेधनं १३ तस्य यस्मिन् विभागः १४
समातरं प्रति तस्य कथा १८ तस्य वदतुः १९ तस्य पार्श्वे शूनावातः २०
तस्य श्मशाने स्थापनञ्च ।

- १ पिशातो योशुम् आनीय कश्चया प्राहारयत् । पश्चात् भेमागलः
- २ कण्टकनिर्झितं मुकुटं तस्य मस्तके समर्थं वार्त्ताकीवर्णं राजपरिच्छदं
- ३ परिधाप्य हे यिज्जदीयानां राजन् नमस्कार इत्युक्त्वा तं चपेटेनाहनुम्
- ४ आरभन्त । तदा पिशातः पुनरपि वह्निर्गत्वा लोकान् अवदद् अस्म्य कमप्य-
परार्धं न लभेऽहं पश्यत तद् युष्मान् जापयितुं युष्माकं सञ्चिधौ वहिरेनं
- ५ आनयामि । ततः परं योशुः कण्टकमुकुटवान् वार्त्ताकीवर्णवसनवांश्च वहि-
६ रागच्छतुः, ततः पिशात उक्तवान् एनं मनुष्यं पश्यत । तदा प्रधानयाजकाः
पदातयश्च तं दृष्ट्वा, एनं कुशे विध, एनं कुशे विध इत्युक्त्वा रवितुं आरभन्त ।
ततः पिशातः कथितवान् यूयं स्वयम् एनं नीत्वा कुशे विधत, अहम् एतस्य
- ७ कमप्यपरार्धं न प्राप्तवान् । यिज्जदीयाः प्रत्यवदन् अस्माकं या व्यवस्थासि
तदनुसारेणास्य प्राणहननम् उचितं यतोऽयं स्वम् ईश्वरस्य पुत्रमवदत् ।
- ८ पिशात इमां कथां श्रुत्वा महात्रासयुक्तः सन् पुनरपि राजमृहं
- ९ आगत्य योशुः पृष्ठवान् त्वं कुत्रेत्यो लोकः ? किन्तु योशुस्तस्य किमपि
- १० प्रत्युत्तरं नावदत् । ततः पिशातः कथितवान् त्वं किं मया साङ्गं कथां न
कथयिष्यसि ? त्वां कुशे वेधितुं वा मोक्षयितुम् शक्तिं मेमासि इति
- ११ किं त्वं न जानासि ? तदा योशुः प्रत्यवदद् ईश्वरेण नादत्ते भस्मोपरि तव
किमप्यधिपतित्वं नाभविष्यत् तथापि यो जनो मां तव हस्ते समर्पयत्
- १२ तस्य महापातकं जातम् । तदारभ्य पिशातस्तं मोक्षयितुं चेष्टितवान्

किन्तु बिज्जदीया इव तो वाहरन् यदीमं मानवं त्यजसि तर्हि तं कैसरस्य मित्रं न भवसि यो जनः स्वं राजानं वक्ति स एव कैसरस्य विशुद्धां कथां कथयति ।

एतां कथां श्रुत्वा पिलातो योशुं वहिरानीय निस्तारोत्सवस्य १३ आसादनदिनस्य द्वितीयमहरात् पूर्वं प्रक्षारधन्वनगाच्च स्थाने अर्थात् इन्नीयभाषया यद् गच्छियथा कथ्येत तस्मिन् स्थाने विचारामन उपविशत् । अनन्तरं पिलातो बिज्जदीयान् अवदद् युष्माकं राजानं पश्यत । किन्तु १४ एनं दूरीकुरु, एनं दूरीकुरु, एनं कुशे विध इति कथां कथयित्वा ते १५ रवितुम् आरभन्त ; तदा पिलातः कथितवान् युष्माकं राजानं किं कुशे वेधियामि ? प्रधानयाजका उत्तरम् अयदन् कैसरं विना कोपि राजा-स्माकं नास्ति । ततः पिलातो योशुं कुशे वेधितुं तेषां हस्तेषु समर्पयत् १६ ततस्ते तं धत्वा नीतवन्तः ।

ततः परं योशुः कुशं वहन् शिरः कपालम् अर्थाद् यद् इन्नीयभाषया १७ गुञ्जाल्तां वदन्ति तस्मिन् स्थान उपस्थितः । ततस्ते मध्यस्थानि तं तस्योभयपार्श्वे १८ दावपरी कुशेऽविधन् । अपरम् एष बिज्जदीयानां राजा नासिरीययोशुः १९ इति विज्ञापनं लिखित्वा पिलातस्तस्य कुशोपरि समयोजयत् । सा २० लिपिः इन्नीययूगानीयरोमीयभाषाभि लिखिता ; अपरञ्च योशोः कुश-वेधनस्थानं नगरस्य समीपं तस्माद् बहवो बिज्जदीयास्तत् पठितुम् आरभन्त । बिज्जदीयानां प्रधानयाजकाः पिलातमिति न्यवेदयन् बिज्ज- २१ दीयानां राजेति वाक्यं न किन्तु एष स्वं बिज्जदीयानां राजानम् अवदद् इत्थं लिखतु । ततः पिलात उत्तरं दत्तवान् यत् लिखनीयं २२ तद्विहितवान् ।

इत्थं सेनागणो योशुं कुशे विधित्वा तस्य परिधेयवस्त्रं चतुरो भागान् २३ कृत्वा एकैकमेना एकैकभागम् अगृह्णात् तस्योत्तरीयवस्त्रञ्चागृह्णात् । किन्तु- २४ उत्तरीयवस्त्रं स्रचिमेवनं विना धर्म्मम् ऊतं तस्मात्ते वाहरन् एतत् नः प्राप्यति तत्र खण्डयित्वा तत्र गुटिकायातं कुर्वतः ।

२४ 'विभजन्तेऽधरीयं मे वसन्ते परस्परं ।

ममोत्तरीयवस्त्रार्थं गुटिकां पातयन्ति च ।'

इति यदाकथं धर्मपुस्तके लिखितमास्ते तत् सेनागणैर्मेत्यं व्यवहरन्तान् सिद्धमभवत् ।

२५ तदानीं योशो माता मातु भंगिनी च या क्रियया भार्या मरियम्

२६ मग्दलनी मरियम् च एतास्मैः कुशस्य सन्निधौ समतिष्ठन् । ततो योशुः

स्वमातृप्रियतमश्रिद्धौ समीपे दण्डायमानौ विलोक्य मातरम् अब्रुवत्

२७ हे योषिद् एनं तव पुत्रं पश्य शिष्यन्त्ववदद् एनां तव मातरं पश्य । ततः स
शिष्यस्तादृघटिकायां तां निजगृहं नीतवान् ।

२८ अनन्तरं सर्वं कर्माधुना सम्यग्मभूत् योशुरिति ज्ञात्वा धर्मपुस्तकस्य

२९ वचनं यथा सिद्धं भवति तदर्थम् अकथयत् मम पिपासा जाता । तत-

स्तस्मिन् स्थाने अन्नरसेन पूर्णपात्रस्थित्या ते स्यञ्जमेकं तदन्नरसेनाद्भिष्टव्य

३० एषोबन्तले तद् योजयित्वा तस्य मुखस्य सन्निधावस्थापयन् । तदा योशु-
रन्नरसं गृहीत्वा सर्वं सिद्धम् इति कथां कथयित्वा मस्तकं नमयन्

प्राणान् पथ्यत्यजत् ।

३१ तद्दिनम् आसादनदिनं तस्मात् परेऽहनि विश्रामवारे देहो यथा

कुशोपरि न तिष्ठति यतः स विश्रामवारो महादिनमासीत् तस्मात्

चिज्जदोयाः पिलातनिकटं गत्वा तेषां पादभञ्जनस्य स्थानान्तरमथयन्

३२ चानुमतिं प्रार्थयन् । अतः सेना आगत्य योशुणा सह क्रुशे इतयोः

३३ प्रथमद्वितीयदोरयोः पादान् अभञ्जन् ; किन्तु योशोः सर्जिधिं गत्वा स गृहत

३४ इति दृष्ट्वा तस्य पादौ नाभञ्जन् । पश्चाद् एका सेना गृहस्थापातेन तस्य

३५ कुचिम् अविधत् तत्क्षणात् तस्माद् रक्तं जलञ्च निरगच्छत् । यो जनीऽस्य

साक्ष्यं इदति स स्वयं दृष्टवान् तस्येदं साक्ष्यं सत्यं तस्य कथा युष्माकं

३६ विश्रामं जनयितुं योग्या तत् स जानाति । 'तस्यैकम् अस्म्यपि न भञ्जयति,'

इदं धर्मपुस्तकस्य वचनं यथा सफलं भवति तदर्थम् एताः सर्वेघटना अभ-

३७ वन् । तदद् अन्यत्रास्तेपि लिख्यते । यथा

‘दृष्टिपानं करिष्यन्ति तेऽविधन् यन्तु तम्पति ।’

अरिमथीयनगरस्य युगफनामा शिष्य एक आसीत् किन्तु धिऊदीयेभ्यो १८
भयात् प्रकाशितो न भवति स यीशो देहं नेतुं पिलातस्थानुमतिं प्रार्थयत
ततः पिलातिन तस्मिन् अनुमते सति स गत्वा यीशो देहम् अनयत् । अपरं ३९
यो निकदीमो राधो यीशोः समीपम् अगच्छत् सोऽपि गन्धर्वेन मिश्रितं
प्राथेण पञ्चाशत्पेटकमगृहं गृहीत्वागच्छत् । ततस्ते धिऊदीयानां ज्ञाने ४०
स्वापनरीत्यनुसारेण तत्सुगन्धिद्रव्येण सहितं तस्य देहं वस्त्रेणावेष्टयन् । अप- ४१
रञ्च यत्र स्थाने तं कुशेऽविधन् तस्य निकटस्थोद्याने यत्र किमपि नृतदेहं
कदापि नास्थाप्यत तादृशम् एकं नूतनं ज्ञानानम् आसीत् । धिऊदीयानाम् ४२
आसादनदिनागमनात् ते तस्मिन् समीपस्थज्ञानाने यीशुम् अग्राययन् ।

२० विंशोऽध्यायः ।

१ यीशोचरितानस्य प्रकाशः ११ मग्दलिनीमरियमे तस्य दर्शनदानं १८ शिष्येभ्यो-
दर्शनदानं २४ योसै दर्शनदानं २० सुसंवादसेवकस्याभिप्रायश्च ।

तदनन्तरं सप्ताहस्य प्रथमदिने ऽतिप्रत्यूषेऽन्धकारे तिष्ठति मग्दलिनी- १
मरियम् तस्य ज्ञानानस्य निकटं गत्वा ज्ञानानस्य मुखात् प्रस्तरनपसारि-
तम् अपश्यत् । पश्चाद् धावित्वा शिमेन्पितराय यीशोः प्रियतमशिष्याय २
च तां कथाम् अकथयत् लोकाः ज्ञानानात् प्रभुम् नीत्वा कुचास्थापयन्
तद् वक्तुं न शक्नोमि । अतः पितरः सोन्यशिष्यश्च वहिर्भूत्वा ज्ञानानस्थानं ३
गन्तुम् आरभेताम् ; उभौ धावन्तौ तदा सोन्यशिष्यः पितरं पश्चात् त्यक्त्वा ४
पूर्वे ज्ञानानस्थान उपस्थितवान् । तदा प्रह्वीभूय स्थापितवस्त्राणि दृष्टवान् ५
किन्तु न प्राविशत् । अनन्तरं शिमेन्पितर आगत्य ज्ञानानस्थानं प्रविश्य ६
स्थापितवस्त्रं वस्त्रात् पृथक् स्थानान्तरे स्थापितं मल्लकस्य वस्त्रञ्च दृष्टवान् । ७
ततः ज्ञानानस्थानं पूर्वम् आगतो योन्यशिष्यः सोऽपि प्रविश्य तादृशं दृष्ट्वा ८
व्यस्यसीत् । अतः ज्ञानानात् स उत्थापयितव्य एतस्य धर्मपुस्तकवचनस्य ९
भावं ते तदा बोद्धुं नाशक्नुवन् । अनन्तरं तौ द्वौ शिष्या स्वं स्वं गृहं १०
परावृत्त्यागच्छताम् ।

- १९ ततः परं मरिचम् श्रमजानदारस्य बहिः स्थित्वा रोदितुम् आरभत
 १९ ततो रुदतो प्रह्वीभूय श्रमजानं विलोक्य योशोः शयनस्थानस्य मिरस्थाने
 १९ च द्वयोर्दिशोर्द्वौ स्वर्गोद्यदूतावुपविष्टौ समपश्यत् । अनन्तरं तौ प्रवृत्तौ हे
 नारि कुतो रोदिषि ? सावदत् लोका मम प्रभुं नीत्वा कुत्रास्थापयन् इति
 १९ न जानामि । इत्युक्त्वा मुखं परावृत्य यीशुं दण्डाधमानम् अपश्यत् किन्तु स
 १५ यीशुरिति सा ज्ञातुं नाशक्नोत् । तदा यीशुस्त्वाम् अपृच्छत् हे नारि
 कुतो रोदिषि ? कं वा मृगयसे ? ततः सा तम् उद्यानसेवकं ज्ञात्वा व्याहरत्
 हे मेहेच्छ त्वं वदीतः स्थानात् तं नीतवान् तर्हि कुत्रास्थापयस्यद् वद
 १६ तत्स्थानात् तम् आनयामि । तदा यीशुस्त्वाम् अवदत् हे मरिचम् । ततः सा
 १७ परावृत्य प्रत्यवदत् हे रज्ज्वनी अर्थात् हे गुरो । तदा यीशुरकथयत् मां
 धृत्वा मां स्थापय, इदानीं पितुः समीपे ऊर्द्धगमनं न करोमि किन्तु यो
 मम युष्माकञ्च पिता मम युष्माकञ्चेत्यरस्तस्य निकट ऊर्द्धगमनं कर्तुम्
 १८ उद्यतोऽस्मि, इमां कथां त्वं गत्वा मम भ्रातृगणं ज्ञापय । ततो मग्दलिनी-
 मरिचम् तत्क्षणाद् गत्वा प्रभुस्तस्यै दर्शनं दत्वा कथां एता अकथयद् इति
 वार्त्तां शिष्येभ्योऽकथयत् ।
 १९ ततः परं सप्ताहस्य प्रथमदिनस्य सन्ध्यासमये द्विष्यण एकत्र मिलित्वा
 विज्रदोयेभ्यो भिया दारुद्रुम् अकुर्वन् एतस्मिन् काले यीशुस्तेषां मध्य-
 २० स्थाने तिष्ठन् अकथयद् युष्माकं कल्याणं भूयात् । इत्युक्त्वा निजहसं
 २१ कुक्षिं दर्शितवान् ततः शिष्याः प्रभुं दृष्ट्वा हृष्टा अभवन् । यीशुः पुनर-
 वदद् युष्माकं कल्याणं भूयात् पिता यया मां प्रैषयत् तथाहमपि युष्मान्
 २२ प्रैषयामि । इति कथयित्वा स तेषामुपरि दीर्घप्रत्यासं दत्त्वा कथितवान्
 २३ पवित्रम् आत्मानं प्रह्वीत । यूयं येषां पापानि मोक्षयिष्यते ते मोक्षयिष्यन्ते
 येषाञ्च पापानि न मोक्षयिष्यते ते न मोक्षयिष्यन्ते ।
 २४ योशोरागमनकाले द्वादशमध्ये गणितो यमकयोमानामा शिष्यैः
 २५ शार्ङ्गं नासीत् । अतो वयं प्रभुम् अपश्याम कथायामस्याम् अन्यशिष्यैस्तस्यै
 कथितायां सत्यां सोऽवदत् तस्य हस्तयोर्लौहकीलकानां चिह्नं न विलोक्य

तच्चिह्नम् अङ्गुल्या न स्पृष्ट्वा तस्य कुचौ हस्तं नारोप्य चाहं न विश्वसि-
 व्यामि । अपरम् अष्टमेऽङ्गि गते मतिं शिष्याणः योमासहित एकच २६
 मिलित्वा द्वारं कङ्काभ्यन्तरं आसीद् एतर्हि धीशुस्तेषां मध्यस्थाने तिष्ठन्
 अकथयद् युष्माकं कुशलं भूयात् । पश्चात् योमै कथितवान् अचस्थाने त्वम् २७
 अङ्गुलीम् अर्पयित्वा मम करौ पश्य करं प्रमार्थ्य मम कुक्ष्यवर्षय नाविशस्य
 विश्वमिहि । तदा योमा अकदत् हे मम प्रभो हे मदीश्वर । धीशुरकथ- २८
 यत् हे योमा मां निरोक्ष्य विश्वसिषि ये न दृष्ट्वा विश्वसन्ति तएव धन्याः । २९

एतदन्यानि धानि पुस्तकेऽस्मिन् नास्ति खलु तादृशान्येनैकान्याश्चर्य- ३०
 कर्माणि धीशुः शिष्याणां पुरस्ताद् अकरोत् ; किन्तु धीशुर्दीश्वरस्याभि- ३१
 क्षितः पुत्र एतद् यथा यूथं विश्वसिषि विश्वस्य च तस्य नाम्ना परमायुः
 प्राप्ता भवथ कारणादत एतानि सर्वान्खलिष्यन्त ।

२१ एकविंशोऽध्यायः ।

१ निविरिषात्रदे अर्थाद् गालीलमिथैः शिष्येभ्यो दर्शनदानं १५ पितरेण वच
 धीशोः कथनं २० योहनि तस्य कथा २४ समाप्तेः कथा च ।

ततः परं निविरिषाजलधेस्तटे धीशुः पुनरपि शिष्येभ्यो दर्शनं दत्त- १
 वान् दर्शनस्थास्थानमिदम् । शिमेनपितरः समकथोमा गालीलीय- २
 क्षत्रानगरनिवादिनिर्धालिषेल् मिवदेः पुत्रा अन्यौ द्वौ शिष्यौ च दमे
 षदैकस्मिन् स्थाने मिलिता आसन् तदा शिमेनपितरोऽकथयत्
 मत्स्थानं धर्तुं व्यामि । ततस्ते व्याहरन् तर्हि वयमपि त्वया सार्द्धं व्यामः ३
 तदा ते वर्द्धिताः सन्तः क्षिप्रं नावम् आरोहन् किन्तु तस्यां रजन्याम्
 एकमपि न प्राप्नुवन् । अनन्तरं प्रभाते मतिं धीशुस्तटे स्थितवान् किन्तु ४
 धीशुरिति शिष्या ज्ञातुं नाशक्नुवन् । तदा धीशुरुच्छत् हे वत्सा ५
 युष्माकं सन्निधौ किञ्चित् खाद्यद्रव्यम् आसीत् ? तेष्वदन् किमपि नास्ति ।
 तदा न कथितवान् नौकाया दक्षिणपार्श्वे जालं निर्लप्य ततः प्राप्यथ ६
 तस्मात् तैर्निक्षिप्ते जाले मत्स्या एतावन्तो अपतन् येन ते जालमाकृष्य
 नौकोत्तराधुं ज्ञाताः । तस्माद् धीशोः प्रियतमशिष्यः पितरायाकथयत् ७

- एष प्रभु भविष्यति एष प्रभुरिति व. चं युजैव शिमोन् पितरो ममतायेतो
 ८ ममताधारित्य उत्तरोचकं परिधाय वृद्धं प्राचुरक्षययत् । उपरे शिष्या
 मम्यैः सार्द्धं जालम् आकर्धन्तः सुद्रुनोकां वाहयित्वा कूलमागच्छन् ते
 ९ कूलाद् अतिदूरे गामन् दिशतश्चलेभ्यो वूर आसन् दायगुमीयते । तद्ग-
 न्तरं तेषु तीर उत्थितेषु तत्स्थाने प्रज्वलिताग्निं तस्य निकटे मत्स्यान्
 १० पूपांश्च तेऽपश्यन् । ततो धीशुरकथयद् यान् मत्स्यान् अधरत तेषां किञ्चत
 ११ आनयत । अतः शिमोन् पितरः पराहृत्य गत्वा वृद्धस्त्रिपञ्चाशदधिक-
 शतमस्यैः परिपूर्णं तज्जालम् आकृत्य उदतोत्थयत् किन्वेतावद्भिर्भक्ष्यै-
 १२ रपि जालं नास्तिञ्चत । अनन्तरं धीशुरस्थान् श्वादीन् दूयमागत्य भोजनं
 कुर्वन् तदा स एव प्रभुरिति ज्ञातत्वात्थं कः । इति प्रष्टुं शिष्याणां कस्यापि
 १३ शास्त्रं नाभवत् । ततो धीशुरागत्य पूपान् मत्स्यांश्च गृहीत्वा तेभ्यः
 १४ पर्व्वेषयत् । इत्थं श्रमशानादुत्थानात् परं धीशुः शिष्येभ्यस्तृतीयवारं दर्शनं
 दत्तवान् ।
 १५ भोजने समाप्ते सति धीशुः शिमोन् पितरं पृष्ठवान् हे यूगसः पुत्र
 शिमोन् त्वं किम् एतेभ्योधिकं मयि प्रीयसे । ततः स उदितवान् सत्थं प्रभो
 त्वयि प्रीयेऽहं तद् भवान् जानाति ; तदा धीशुरकथयत् तर्हि मम मेघ-
 १६ श्रावकगणं पालय । ततः स द्वितीयवारं पृष्ठवान् हे यूगसः पुत्र शिमोन्
 त्वं किं मयि प्रीयसे । ततः स उक्तवान् सत्थं प्रभो त्वयि प्रीयेऽहं तद् भवान्
 १७ जानाति ; तदा धीशुरकथयत् तर्हि मम मेघगणं पालय । पश्चात् स
 तृतीयवारं पृष्ठवान् हे यूगसः पुत्र शिमोन् त्वं किं मयि प्रीयसे ।
 एतद्वाक्यं तृतीयवारं पृष्टं तस्मात् पितरो दुःखितो भूत्वाऽकथयत्
 हे प्रभो भवतोऽगोचरं नास्ति किमपि त्वय्यहं प्रीये तद् भवान्
 १८ जानाति ; ततो धीशुरवदत् तर्हि मम मेघगणं पालय । अहं तुभ्यं यथायथं
 कायधार्मि धौवनकाले स्वयं बह्वकटि र्धनेच्छा तत्र यातवान् किन्चित्
 परं वृद्धे वयसि द्रव्यं विस्तारयिष्यमि अन्यजनस्त्रां वज्रा घनं गन्तुं
 १९ तमेच्छा न भवति त्वां धृत्वा तत्र नेष्यति । फलतः कीदृशेन मरणेन स

ईश्वरस्य महिमानं प्रकाशयिष्यति तद् बोधयितुं न इति वाक्यं प्रोक्तवान् ।
इत्युक्ते सति यः तमेवाचत् मम पश्चाद् आगच्छ ।

यो जनो रात्रिकाले धीमो वसोऽवलम्ब्य ये प्रभो को भवन्तं २०
परकारेषु समर्पयिष्यतीति वाक्यं पृष्ठवान् ; तं धीमोः प्रियतमस्त्रिंशं पश्चाद् २१
आगच्छन्तं पितरो मुखं परावर्त्य विलोक्य धीशु पृष्ठवान् ; ये प्रभो एतस्य २२
मानवस्य कीदृशी गतिर्भविष्यति ? तदा स प्रत्यवदत्, मम पुनरागमनपर्यन्तं
यदि तं स्थापयितुम् दृच्छामि तत्र तव किं ? त्वं मम पश्चाद् आगच्छ ।
तस्मात् स त्रिंशो न मरिष्यतीति आह्वयणमध्ये किंवदन्ती जाता किन्तु स २३
न मरिष्यतीति वाक्यं धीशु नैवदत् केवलं मम पुनरागमनपर्यन्तं यदि
तं स्थापयितुम् दृच्छामि तत्र तव किं ? इति वाक्यम् उक्तवान् ।

यो जन एतानि सर्वाणि लिखितवान् अत्र साक्ष्यं दत्तवान् स एव २४
स त्रिंशः, तस्य साक्ष्यं प्रमाणमिति वचं जानीमः । धीशुरेतेभ्योऽ- २५
पराण्यपि बहूनि कर्माणि कृतवान् तानि सर्वाणि सद्यैकैकं कृत्वा
लिख्यन्ते तर्हि यस्या एतावन्तो भवन्ति तेषां धारणे पृथिव्यां स्थानं न
भवति । इति ॥

प्रेरितानां कर्मणामाख्यानं ।

१ प्रथमोऽध्यायः ।

१ शिकेभ्यो धीरो दैर्घ्यवद्वान् चान्नापनं तस्य खगैरिहलक्ष १२ दिवसाणां शिकेभ्यो-
अमृतसर्पं प्रायेणानां प्रवृत्तेर्न १५ शिकेद्वानिभयेन मयधीनियोजनस्य ।

- १ हे विद्यफिल धीशूः स्वमनोनीतान् प्रेरितान् पवित्रेणात्मना समा-
- २ दिश्य यस्मिन् दिने स्वर्गमारोहत् तद्दिनपर्यन्तं चां चां क्रियामकरोत्
- ३ यच्च उपादिशत् तानि सर्वानि पूर्वम् अलिखत् । स स्वनिधनदुःख-
- भोगात् परम् अनेकप्रत्यक्षप्रमाणैः स्वं सजीवं दर्शयित्वा चत्वारिंशद्दिनानि
- यावत् तेभ्यः प्रेरितेभ्यो दर्शनं दत्त्वा ईश्वरीयराज्यस्य वर्णनम् अकरोत् ।
- ४ अनन्तरं तेषां सभां कृत्वा इत्याज्ञापयत् यूयं विरूपाक्षलोभाऽन्यत्र गमनमकृत्वा
- यस्मिन् पित्राङ्गीकृते मम वदनात् कथा अष्टपुत्र तत्प्राप्तिम् अपेक्ष्य तिष्ठत ।
- ५ यो हन् जले मज्जितवान् किन्त्वल्पदिनमध्ये यूयं पवित्र आत्मानि मज्जिता
- ६ भविष्य । यद्वात् ते सर्वे मिलित्वा तम् अष्टच्छन् हे प्रभो भवान् किमि-
- ७ दानीं पुनरपि राज्यम् इत्याद्येलीयलोकानां करेषु समर्पयिष्यति ? ततः
- ८ यो वदत् यान् सर्वान् कालान् समयांश्च पिता स्ववशेऽज्ञापयत् तान् ज्ञातुं
- ९ युष्माकम् अधिकारो न जायते । किन्तु युष्मासु पवित्रसात्मान आवि-
- र्भावे सति यूयं शक्तिं प्राप्य विरूपाक्षम् समस्तयिजुदोधाग्रोभिरोण-
- देशेषु प्रेषित्वाः सीमां यावद् यावन्तो देशस्तेषु सर्वेषु च मयि साक्ष्यं
- १० दास्ये । इति वाक्यमुक्त्वा स तेषां समक्षं स्वर्गं नीतोऽभवत् ततो मेघमा-
- ११ रुद्ध्वा तेषां दृष्टेरगोचरोऽभवत् । यस्मिन् समये ते विद्यायं प्रत्यनन्ददृष्ट्वा
- तस्य तादृशम् ऊर्ज्ज्वलम् अपश्यन् तस्मिन्नेव समये परिहितशुक्रवत्सैः
- ११ द्वा जनौ तेषां मन्त्रिभौ दण्डायमानौ कथितवन्तौ ; हे गालीलीय-
- ल्लोका यूयं किमर्थं गगर्षं प्रति दृष्टिं कृत्वा दण्डायमानास्तिष्ठथ ? युष्माकं

समीपात् स्वर्गे गीतो यो योऽपुस्तं धूयं यथा स्वर्गम् आरोहणम् अदर्शत
तथा स पुनश्चानुमिष्यति ।

ततः परं ते जैतुनगाः पर्वताद् विश्रामवारस्य पत्न्या, अर्थात् प्राये- १२
लार्द्धकोशो यद् विश्रालम् नगरं तत्र परावृत्त्यागच्छन् । तदनन्तरं नगरं १३
प्रविश्य पितरो याकुब् योहन् आश्रित्यः फिलिपः योमा वर्धलिमी मयी
आल्कीयपुत्रो याकुब् उद्योगी शिमेन् याकुवो भ्राता यिज्जदा एते सर्वे
यत्र स्थाने वसन्ति तस्मिन् उपरितनप्रकोष्ठे प्रवेशम् अनुवर्त्तन् । पश्चाद् १४
दमाः कियत्तः स्थिरस्य वीगो भ्राता मरियम् तस्य भ्रातरस्यैते सर्वे
एकचित्तीभूय सततं विनयेन प्रार्थयन्त ।

तस्मिन् समये तत्र स्थाने साकलेन विंशत्यधिकशतं शिष्य आसन् । १५
ततः पितरक्षेषां मध्ये तिष्ठन् उक्तवान् हे भ्रातृगण योऽपुं प्रत्या- १६
क्रामिणां लोकानां पथदर्शका यो यिज्जदास्तस्मिन् दायूदा पवित्र
आत्मा यां कथां कथयामास तस्याः प्रत्यक्षोभवनस्यावश्यकत्वम् आसीत् ।
स जनेसाकं मध्यवर्त्ती सन् अस्याः सेवाया अंशम् अलभत । तदनन्तरं १७
कुकर्षणा लब्धं सम्पत्त्यं तेन क्षेत्रमेकं क्रीतम् अपरं तस्मिन् अधोमुखे भूमौ १८
पतिते सति तस्यादरस्य विदीर्णत्वात् सर्व्वा गच्छो निरगच्छन् । एतां १९
कथां विश्रालम्निवासिनः सर्वे लोका विदन्ति ; अपरस्य तेषां निज-
भाषया तत्त्वचं हकलदामा, अर्थात् रक्तलेचमिति विख्यातमासे । पुनश्च २०

‘निकेतनं तदीयन्तु शून्यमेव भविष्यति ।

तस्य दूष्ये निवासार्थे कोपि स्थास्यति नैव हि ।

अन्यच्च । अन्यएव जनस्तस्य पदं संप्राप्स्यति भुवं ।’

इत्थं गीतपुस्तके लिखितमासे । अतो योहनो मज्जनम् आरम्भास्माकं २१
समीपात् प्रभो र्देशोः स्वर्गारोहणदिनं यावत् योसाकं मध्ये यावन्ति
दिनानि यापितवान् तावन्ति दिनानि ये मानवा अस्माभिः शार्द्धं २२
तिष्ठन्ति योरोहत्यानेऽस्माभिः साकं साक्षोभवनार्थम् एतेषाम् एकजनस्य
प्रयोगजनम् आसे । अतो यस्य रुद्धि र्यसो धं वर्धयेद्युक्ताकथयन्ति स सुषफ् २३

- २७ मतयीस्य द्वावैतौ प्रथमस्तस्मात् त ईश्वरस्य सज्जितौ प्रार्थ्य कथितवन्तः हे सर्वार्थ-
कार्याणि परमेश्वर चिह्नदाः स्वयंप्रेरितत्वपदच्युतः सन् निजस्त्वामम्
२५ अगच्छतु; तत्पदं लब्धुम् स्वर्गो जगद्यो मध्ये भवान् कं मनोनीतम् अकार्षात्
२६ तमस्यान् दर्शयतु। ततो गुटिकापाते स्मते मतयीनाम् गुटिका उदतिष्ठत
तस्मात् सेन्येषाम् एकादशानां प्रेरितानां मध्ये मणितोभवत्।

२ द्वितीयोऽध्यायः।

१ यस्मिन्नात्मन आभिर्भावः ५ तेन प्रेरितायां नामाभावाकचर्चं ततो लोकाणा-
माचर्य्यमवर्णनं १४ पितृस्त्रोपदेशाकां २० तेन बाष्पेन यज्ञसाकानां जनः
पराहृतिः ४१ तेषां मन्त्रं सदाचरन्त्यः।

- १ अपरश्च निस्तारोत्सवस्य पञ्चात्रस्तमे दिने समुपस्थिते सति ते सर्वे
२ एकाक्षन्तीभूय स्नान एकस्मिन् मिलिता आसन्। एतस्मिन्नेव समये ऽक-
स्माद् आकाशात् प्रचण्डात्युग्रवायोः शब्दवद् एकः शब्द आगत्य यस्मिन्
३ गृहे त उपविष्टन् तद्गृहं समस्तं व्याप्नोत्। ततः परं वज्रस्वरूपा दिवस्पृ-
४ ज्ज्वा प्रत्यक्षोभूय प्रतिजनेर्द्धिं स्खगिताभूत्। तस्मात् सर्वे पवित्रेष्वात्मना
परिपूर्णाः सन् आत्मा यथा वाचितवान् तदनुसारेणान्यदेशीयानां भाषा
उक्तवन्तः।
५ तस्मिन् समये पृथिवीसर्वदेशेभ्यो चिह्नदीयमतत्वावलम्बितो भक्त-
६ लोका विहगालमि न्वययन्; तस्याः कथायाः किंबदन्धा ज्ञातत्वात् सर्वे
लोका मिलिता निजनिजभाषया शिष्याणां कथाकथनं श्रुत्वा समु-
७ द्दिग्धा अभवन्। अपरश्च सर्वथैव विस्मयापन्ना आश्चर्याम्वितास्य सन्तः
परस्परं उक्तवन्तः पश्यत ये कथां कथयन्ति ते सर्वे गालीसीयलोकाः
८ किं न भवन्ति? तर्हि वयं प्रत्येकत्रः स्वस्वजन्मदेशीयभाषाभिः कथा
९ एतेषां शृणुमः किमिदं? अराको मादो पार्श्व अराम्भहरापिम् देशनिवा-
सिनो चिह्नदीया कापदकीया पन्ना आशीया मुगोषा पाम्पिषीया
१० मिधर्गनिवाकिनः; कुरीणीनिकटवर्षिलूवीयप्रदेशनिवासिनो रोमनगराद्
आगता चिह्नदीयलोका चिह्नदीयमतगोचिणः कोतीया अरात्रीयादयो
११ लोकाश्च ये वयम् अस्माकं निजनिजभाषाभिरेतेषाम् ईश्वरीयमहाकर्तृ-

व्याख्यानं गृह्यतुम् । इत्यं ते सर्व्वेऽयं विश्वाद्यापजाः सन्दिग्धचिन्ताः सन्तः १२
परस्परमूयः, अथ को भावः ? अपरे केचित् परिहस्य कथितवन्त एते १३
नवोनद्राकारमेव मत्ता अभवन् ।

तदा पितर एकादशभिर्भैः शर्कं तिष्ठन् तालोकान् उच्चैः कारम् १०
अवदत् हे यिज्जदीया हे चिक्रशालमनिवासिनः सर्व्वे अवधानं कृत्वा
मदीयवाक्यं बुध्यध्वं । इदानीम् एकचामाद् अधिका वेला नास्ति तस्माद् १५
धूयं यद् अनुमाय मानवा इमे मद्यपानेन मत्तास्तस्य किन्तु योषेत् १६
भविष्यदन्नैतदावयमुक्तं यथा

- १७ ' ईश्वरः कथयामास युगान्तसमये त्वहम् ।
वर्षिष्यामि स्वमात्मानं सर्व्वप्राण्युपरि भुवम् ।
भाविवार्क्यं वदिष्यामि कन्धाः पुत्रास्तु वस्तुतः ।
प्रत्यदिशश्च प्राप्स्यन्ति युष्माकं युवमानवाः ।
तथा प्राचीनलोकास्तु स्वप्नान् द्रक्ष्यन्ति निश्चितम् ।
१८ वर्षिष्यामि तदात्मानं दासदासीजनोपरि ।
तेनैव भाविवार्क्यं ते वदिष्यामि हि सर्व्वशः ।
१९ ऊर्द्धस्थे गगणे चैव नीचस्थे पृथिवीतले ।
शोणितानि च वज्रींश्च घनधूमादिकानि च ।
चिह्नानि दर्शयिष्यामि महासूर्य्यक्रियास्तथा ।
२० महाभयानकस्यैव तदिदं स्य परेशितुः ।
पुरागमाद् रविः क्षणेण रक्तसन्त्रो भविष्यतः ।
२१ किन्तु यः परमेशस्य नास्ति सम्प्रार्थयिष्यते ।
स एव मनुजो नूनं परिचातो भविष्यति । '

अतो हे इत्यायेत्त्वंभीयलोकाः सर्व्वे कथायामेतस्याम् मनो निधत्त २२
नासिरोयो योऽशुरोऽश्वरस्य मनीषीतः पुमान् एतद् ईश्वरस्यैव
ह्मासूर्याद्भुतकर्षंभिर्लल्लसैश्च युष्माकं साक्षादेव प्रतिपादितवान् इति धूयं
जानीथ । तस्मिन् योषौ ईश्वरनिश्चितमन्त्रापूर्व्वमिरूपणानुसारेण २३
मृत्यौ समर्पितं सति धूयं तं धत्वा बहुलोकानां इत्यैः कुपे विधिमाह्वत ।

२४ किम्बोचरसं निधनस्य मन्थनाद्योचयित्वा उदस्त्रापयत् यतः स गृह्यतु

२५ नङ्गुलोष्ठतीति न सम्भवति । इतस्मिन् दायूदपि कथितवान् यथा

‘सर्वदा मम याचानं स्त्रापये परमेश्वरं ।

स्थिते मद्दक्षिणे तस्मिन् स्तुलिष्यामि त्वत्वं नहि ।

२६ आनन्दिष्यति तद्धेतो मदीयन्तु ममस्तु वै ।

आह्लादिष्यति जिह्वापि मदीयातु तथैव च ।

प्रत्याग्रया शरीरन्तु मदीयं वै ह्रदिष्यते ।

२७ परलोके यतोहेतोस्त्वं मां नैव हि त्यक्ष्यसि ।

स्वकीयं पुण्यवन्तं त्वं कथितुं नैव दास्यसि ।

२८ एवं जीवनमार्गं त्वं मामेव दर्शयिष्यसि ।

स्वसंमुखे य आनन्दो दक्षिणे स्वस्य यत् सुखं ।

अनन्तं तेन मां पूर्णं करिष्यसि न संशयः ।’

२९ हे आतरस्यस्य पूर्वपुरुषस्य दायूदः कथां स्पष्टं कथयितुं माम् अनु-
मन्यध्वं स प्राञ्चान् त्यक्त्वा शशानि स्थापितोभवद् अद्यापि तत् शशानम्

३० अस्माकं सन्निधौ विद्यते ; फलतो सौक्तिकभवेन दायूदो वंशे स्त्रीष्टं जन्म
आचक्षित्वा तस्यैव सिंहासने समुपवेष्टुं तमुत्थापयिष्यति परमेश्वरः इत्यर्थः

३१ कृत्वा दायूदः समीप इमम् अङ्गीकारं कृतवान् ; दायूद् भविष्यदादी सन्
इदं ज्ञातवान् पूर्वमिदं ज्ञात्वा स्त्रीष्टोत्थाने कथामिमां कथयामास यथा

३२ तस्यात्मा परलोके न त्यक्ष्यते तस्य शरीरञ्च न क्षेप्यति ; अतः परमेश्वर एनं

३३ श्रीष्टुं शशानाद् उदस्त्रापयत् तत्र वनं सर्वे साक्षिण आसन्ने । स ईश-
रस्य दक्षिणकोरौस्थितिं प्राप्य पवित्र आत्मनि पिता यमङ्गीकारं कृतवान्

३४ तस्य फलं प्राप्य यत् पञ्चथ षट्पुथ च तदवर्षत् । यतो दायूद् स्वर्गं
वाहरोह किन्तु स्वयम् इमां कथाम् अकथयद् यथा

३५ ‘मम प्रभुमिदं वाक्यमवदत् परमेश्वरः ।

तव अचूनहं यावत् पादपोठं करोमि न ।

तावत् कालं मदीये त्वं रक्षपार्थ जपावित्र ।’

कृतो यं योऽहं पूर्वं कुरुऽहं परमेश्वरस्य प्रभुताभिधिकल्पदे ज्ययुक्त २६
इति इत्याद्येसीया लोका निश्चितं जानन्तु ।

एतादृशीं कथां श्रुत्वा तेषां हृदयानां विदीर्क्षन्तः ते पितराय २७
तदन्यप्रेरितेभ्यश्च कथितवन्तः, हे आह्वयस्व वयं किं करिष्यामः ? ततः २८
पितरः प्रत्यवदद् धूयं सर्वे स्वं स्वं मनः परिवर्त्तयध्वं तथा पापमोचनार्थं
योऽपुस्तोष्टस्व नाम्ना मञ्जिता भवत तथा वर्ति दानरूपं यत्किञ्च आत्मानं
सप्लस्य । यतो युष्माकं, युष्माकं सन्तानानाञ्च दूरस्थसर्वलोकाणाञ्च २९
निमित्तम् अर्थाद् अस्माकं प्रभुः परमेश्वरो धावतो लोकान् आह्वायति
तेषां सर्वेषां निमित्तम् अयमङ्गीकार आस्ते । एतदन्त्याभिर्भङ्गकथाभिः ३०
प्रमाणं दत्त्वा कथयन् एतेभ्यो विपयगामिभ्यो वर्त्तमानलोकेभ्यः स्नानं रक्षत ।

ततः परं ये शानन्दास्मां कथाम् श्रुत्वा ते मञ्जिताश्चाभवन् । ३१
तस्मिन् दिवसे प्रायेण जीणि सहस्राणि लोकास्तेषां सपत्न्याः सन्तः प्रेरिता- ३२
नाम् उपदेशे सङ्गतौ पूषभञ्जने प्रार्थनासु च मनःसंयोगं कृत्वा तिष्ठन् ।
अपरञ्च प्रेरितैर्भोगाप्रकारसङ्ख्येषु महासुखकर्मसु च दृशितेषु लोकैः ३३
मानस्य भयमुपस्थितं । तथा विश्वासकारिणः सर्वे सह तिष्ठन्तः स्तेषां ३४
सर्वाः सम्यक्तीः साधारण्येन स्थापयित्वा भुञ्जत ; फलतो गृहान् द्रव्याणि ३५
च कर्माणि किञ्चिन् सर्वेषां स्वस्वप्रयोजनानुसारेण विभज्य सर्वेभ्योऽददन् ।
अपरञ्च सर्वे एकचित्तोभूय दिने दिने मन्दिरे संतिष्ठन्त्याद्या गृहे ३६
गृहे पूषान् भञ्जन्त ईश्वरस्य धन्यवादं कुर्वन्तो लोकैः समावृताः परमा-
नन्देन सरस्वत्याः करणेन भोजनं पात्रञ्च हृतवन्तः । अपरञ्च परमेश्वरो ३७
दिने दिने परिचाणभाजने मण्डलीम् अवर्द्धयत् ।

३ तृतीयोऽध्यायः ।

१ पितरेण शङ्कस्य स्थाप्य २२ समः परावर्त्तनाय पितरस्योपदेशकत्वात् ।

अपरञ्च तृतीययामवेलायां सर्वा प्रार्थनायाः समये पितरयोऽह्नौ १
समूह्य मन्दिरं गच्छतः । तस्मिन्नेव समये मन्दिरप्रवेशकानां समीपे २

- भिषाकरणार्थं यं जन्मसंज्ञमानुषं लोका मन्दिरस्य सुन्दरवाचि दारे
 ६ प्रतिदिनम् अस्त्रापयन् तं वहन्तस्तद्वारं प्रागवन्। तदा पितरयोद्दमौ
 ७ मन्दिरं प्रवेष्टुम् उद्यतौ विलोक्य स खञ्जसौ किञ्चिद् भिक्षितवान्। तस्माद्
 ८ योद्दमा सहितः पितरसम् अनन्यदृष्ट्या निरीक्ष्य प्रोक्तवान् आर्वा प्रति
 ९ दृष्टिं कुह। ततः स किञ्चित् प्राप्याग्रथा तौ प्रति दृष्टिं कृतवान्।
 १० तदा पितरो गदितवान् ममं निकटे स्पर्शरूप्यादि किमपि नास्ति किन्तु
 ११ यदास्ते तद् ददामि नाभिरौघस्य घोशुखीष्टस्य नाथा त्वमुत्पाद्य ममना-
 १२ गमने कुह। ततः परं स तस्य दक्षिणकरं धृत्वा तम् उद्गतोत्थयत्, तेन
 १३ तत्स्थानात् तस्य जन्मस्य पादगुल्फयोः सङ्गतात् स उद्यमपय प्रोत्साद्य गमना-
 १४ गमने ऽकरोत्। ततो गमनागमने कुर्वन् उद्यमपय ईश्वरं धन्यं वदन्
 १५ ताभ्यां सार्द्धं मन्दिरम् अविज्रत्। ततः सर्वे लोकास्तं गमनागमने
 १६ कुर्वन्तम् ईश्वरं धन्यं वदन्तश्च विलोक्य, मन्दिरस्य सुन्दरे दारे च
 १७ उपविश्य भिक्षितवान् सखायम् इति ज्ञात्वा तं प्रति तस्या घटनायाः
 १८ चमत्कृता विस्मयापन्नाश्चाभवन्। अपरस्य यः खञ्जः खल्लोभयन् तेन
 १९ पितरयोद्दमोः करयोर्धृतयोः सतोः सर्वे लोका अशम्भवं मन्यमाना सुखे-
 २० मानोऽष्टालिकायभागं धावन्तस्तेषां सन्निधिम् आगच्छन्।
 २१ तद् दृष्ट्वा पितरस्तेभ्योऽकथयत् हे दस्त्रायेखीयलोकाः यूयं कुतो
 २२ ज्ञेनास्त्रार्थं मन्यध्वे, आर्वा निजशक्त्या यदा निजपुच्छेन खञ्जमनुग्रहेन
 २३ ममितवन्ताविति चिन्तयित्वा आर्वा प्रति कुतोऽनन्यदृष्टिं कृत्वा स्त्रां यं वोभू
 २४ यूयं परकरेषु समार्पयत ततो यं पिबतो मोचयितुम् श्रेष्ठत् तयापि यूयं
 २५ तस्य साक्षात् नाङ्गीकृतवन्त इत्यादीम इभ्योको याकुवशेश्वरोऽर्थाद्
 २६ अस्माकं पूर्वपुष्पाणाम् ईश्वरः स्वपुत्रस्य तस्य घोत्रो मंहिमानं प्राकाश-
 २७ यत्। किन्तु यूयं तं पवित्रं धार्मिकं पुमंसं नाङ्गीकृत्य इत्याकारिणमेकं
 २८ स्तेभ्यो दातुम् अथाचक्ष्व। पश्चात् तं जीवन्त्याधिर्पातम् अहत किन्त्वोश्वरः
 २९ स्त्राज्ञानात् तम् उद्दृष्ट्वापयन् तच्च वयं साक्षिण आस्महे। इमे यं मानुषं
 ३० यूयं पश्यन् परिचिनुथ स स तस्य नास्ति विश्वासकरणाच्च वलनवर्ति

स्वयवान् तस्मिन् तस्य यो विश्वासः स युष्माकं सर्वेषां साक्षात् सम्पूर्-
 ण्येण स्वस्वम् अकार्षीत् । हे भ्रातरो यूयं युष्माकम् अधिपतयस्व १७
 अद्यात्वा कर्माख्येतानि कृतवन्त इदानीं ममैव बोधो जायते । किन्तु- १८
 नरः स्त्रीष्टस्य दुःखभोगे भविष्यदादिनां मुखेभ्यो धां धां कथां पूर्वमकथ-
 यत् ताः कथा इत्थं सिद्धा अकरोत् । अतः स्वेषां पापमेव नार्थं खेदं कृत्वा १९
 भगंश्च परिवर्त्तयथै तस्माद् ईश्वरात् शान्त्यनाप्राप्तेः समथ उपस्थास्यति
 पुनश्च पूर्वकालम् आरभ्य प्रचारितो यो धीशुस्त्रीष्टसम् ईश्वरो युष्मान् २०
 प्रति प्रेषयिष्यति । किन्तु जगतः सृष्टिमारभ्य ईश्वरो निजपवित्रभविष्य- २१
 दादिगणैश्च कथितवान् तद्गुणारेण सर्वेषां कार्याणां सिद्धिपर्यन्तं
 तेन स्वर्गे वासः कर्त्तव्यः । 'युष्माकं प्रभुः परमेश्वरो युष्माकं भ्रातृगणस्य मध्ये २२
 मादृशस्यैकस्य भविष्यदादिम् उदयं करिष्यति ततः स यत् किञ्चित् कथ-
 यिष्यति तच्च यूयं भगंश्च निधास्वथ । किन्तु यः कञ्चित् प्राणी तस्य भवि- २३
 ष्यदादिनः कथां न गृहीष्यति स निजलोकानां मध्याद् उच्छिन्नो भविष्यति,'
 इमां कथाम् अस्माकं पूर्वपुरुषेभ्यः केवलो मुखाः कथयामास इति नहि २४
 श्रिमूषेल् भविष्यदादिनम् आरभ्य यावन्तो भविष्यदादिनो भविष्यदाकथम्
 अकथयन् ते सर्वैरेव समयस्यैतस्य कथाम् अकथयन् । यूयमपि तेषां २५
 भविष्यदादिनां समानाः, अपरञ्च तव वंशीम्वपुंसा सर्वदेवीया लोका
 आश्रितं प्राप्ता भविष्यन्ति इमाहोमे कथामेतां कथयित्वा ईश्वरोऽस्माकं
 पूर्वपुरुषैः सहितो यं निधमं स्थिरोऽस्तवान् तस्य नियमस्याधिकारि-
 षोऽपि यूयं भवथ । अत ईश्वरो निजपुत्रं धीशुम् उत्थाय युष्माकं सर्वेषां २६
 स्वस्वपापात् परावर्त्तय युष्मभ्यम् आश्रितं दातुं प्रथमतस्तं युष्माकं निकटं
 प्रेषितवान् ।

४ चतुर्थोऽध्यायः ।

१ पितरस्योपदेवेन महायाजकानां शोधः पितरयोद्धनोः काराणां स्थापनं ५
पितरे योद्धभि च राजविचारः पितरस्योत्तरं १३ पितरयोद्धनौ प्रति स्त्रीहनास-
प्रचारनिषेधनं २६ तयोः कैवल्यायमर्जं प्रायेण ३२ प्रायेणया पविषात्प्रवाहिः
मिथ्याशानेकलं भवविधायकः ।

१ यस्मिन् समष्टे पितरयोद्धनौ लोकान् उपदिशन्त्यस्मिन् समष्टे याजका
२ मन्दिरस्य सेनापतयः सिद्धकीर्णस्य तथोत् उपदेशकरणे स्त्रीष्टोत्राख्यानम्
उपसक्त्य भर्त्सनां मृतानाम् उत्थानप्रस्तावि च व्याघ्रः समस्तावाक्रामन् ।

३ तान् धृत्वा दिनावसानकारणात् परदिनपर्यन्तं रुद्धा स्थापितवन्तः ।

४ तथापि ये ये लोकान्स्तरोरुपदेशम् अग्रदृष्टवन् तेषां प्रायेण पक्ष सप्तस्थापि
जना व्यथमन् ।

५ परेऽहनि अधिपतयः प्राचीना अध्यापकाश्च हनान्नामा महायाजकः

६ मिथ्या योद्धन् विकन्दर इत्यादयो महायाजकस्य ज्ञातयः कर्मै किञ्च-

७ शास्त्रमन्त्रे मिलिताः । अनन्तरं पेरितान् मध्ये स्थापयित्वाष्टुष्टम्

८ यूयं कया ब्रह्मा वा केन नास्ति कर्माण्येतामि कुरुष्व । तदा पितरः पवि-
त्रेणात्मना परिपूर्णः सन् प्रत्यवादोद्देशे लोकानाम् अधिपतिगणं हे

९ दृष्ट्वापेक्षीयप्राचीना शतस्य दुर्बलमानुषस्य हितं यत् कर्माक्रियत, अर्थात्
स येन प्रकारेण स्वस्थोभवत् तत् चेद् यस्यास्मान् पृच्छत्य तर्हि सर्वं दृष्ट्वा-

१० पेक्षीयलोका यूयं जानीत नासिरीयो यो धीशुद्धोष्टः कुत्र युष्माभिर-
विद्यत यस्मिन्नेरेण आशानाद् उत्पापितः, तस्य नास्ति जनोयं स्वस्थः सन्

११ युष्माकं सम्मुखे प्रोक्षिष्यति । निचेदभि युष्माभिरयं यः प्रसरोऽवज्ञातो-

१२ भवत् स प्रधानकोषस्य प्रसरोऽभवत् । तद्विज्ञादपरान् कक्षादपि परिषाधं
भविष्ये न प्रज्ञाति येन चाणं प्राप्यत भूमण्डलस्य लोकानां मध्ये तादृशं
किमपि नाम नास्ति ।

१३ तदा पितरयोद्धनेरेतादृशं साहसं दृष्ट्वा तावविदासौ नीचलोकाव्
इति बुद्ध्या आश्चर्यम् असम्यक्त तथा तौ योशेः बह्विना जाताविति ज्ञातुं

१४ ब्रह्मः । किन्तु ताभ्यां साहसं ते स्वस्वमानुषं निहर्त्तुं दृष्ट्वा ते कामयपरान्

आपत्तिं कर्तुं नाशङ्क्यन् । तदनन्तरं ते सभातः स्नानान्तरं गन्तुं तान् १५
 आज्ञाय स्वर्गं परस्परम् इति मन्त्रसामकुर्मन्तौ मानवौ वयं किं
 कुर्मः । तावेकं प्रसिद्धम् आसुर्यं कर्म कृतवन्तौ तद् विद्वद्भ्रातृमन्या- १६
 चिन्तां सर्वेषां लोकाणां समीपे प्राकाशत तदपक्रातुं न शक्नुमः । किन्तु १७
 लोकाणां मध्यम् एतद् यथा न व्याप्नोति तदर्थं तौ भयं प्रदर्शयन् तेषां
 कमपि भगवन् नोपदिशतम् इति वृद्धं निषेधामः । तदनन्तरं प्रेरितावाङ्मय १८
 एतदाज्ञापयन् इतः परं घोरो नीला कदापि कामपि कथा मा कथयते
 किमपि नोपदिशतम् । ततः पितरयोश्चैव प्रत्यवदताम् ईश्वरस्याज्ञायमाणं १९
 वा बुभुक्षाम् आजायहणम् एतयोश्चैव मेघे ईश्वरस्य गोचरे
 निहितं द्रुपं तस्य विवेचनां कुर्वत । वयं यद् अप्रमत्ता यद् अहम् च तस्य २०
 प्रचारविश्राम एतत् कदापि भवितुं न शक्नोति । अपरञ्च यद् घटत २१
 तद् वृष्टा सर्वे लोका ईश्वरस्य गुणान् अन्वदन् तस्मात् लोक-
 भयात् तौ दृष्टयितुं कमप्युपायं न प्राप्य ते पुनरपि तर्जयित्वा तावत्त-
 जम् । यस्य भागवत्स्यैतत् स्वास्वकरणम् आसुर्यं कर्मक्रियत तस्य वयः २२
 चत्वारिंशदस्ररा व्यतीताः ।

ततः परं तौ विद्वदौ सन्तौ स्वसज्जिनां सन्निधिं गत्वा प्रधानयाजकैः २३
 प्राचीनलोकैश्च प्रोक्ताः सर्वाः कथा ज्ञापितवन्तौ । तच्छ्रुत्वा सर्वे एक- २४
 चिन्तोभूय ईश्वरमुद्दिश्य प्रोचैरेतत् प्रार्थयन्त इ प्रभो गगणपृथिवी-
 पद्मोद्गीर्णां तेषु च यद्यद् आस्ते तेषां स्मृष्टस्वस्तं । त्वं निजसेवकेन दायूदा २५
 वाक्यमिदम् उवाच

‘ भगवन् अन्यदेवीयाः कुर्वन्ति कलहं कुतः ।

लोकाश्च वा किमर्थं वै चिन्तां कुर्वन्ति निष्पत्तां ।

२६ परमेष्ठस्य तेनैवाभिधिकृत्य जगत्तु च ।

विद्वद्भूममितिष्ठन्ति पृथिव्याः पतयः कुतः ।

फलतत्त्वात् इत्येव मन्त्रवत्या च पूर्व्वं यद्यत् स्थिरीकृतं तद् यथा विद्धं २७
 भवति तदर्थं त्वयम् अभिधिकृतवान् स तव पवित्रो धीशुक्तस्य प्रतिकूल्येन

- २८ हेरोद् पक्षिपिच्छात् अन्धदेशीयलोका इक्ष्वासेल्लोकाश्च सर्वे श्ते
 २९ सभायाम् अनिष्ठन् । ते परमेश्वर अधुना तेषां तर्जनं गर्जनञ्च शृणु तत्रा
 ३० स्नायुस्त्वकारणकर्मणा तव बाहुमहाप्रकाशपूर्वकं तव सेवकां निर्भयेन तन्म
 वाक्यं प्रचारयितुं तव पवित्रस्य धीशो नान्धा आख्यम् असम्भवत् कर्म
 ३१ कर्तुं शक्ताः । इत्थं प्रार्थयथा यच्च स्थाने ते सभायाम् आसन् तत् स्नानं
 प्राकल्पत ; ततः सर्वे पवित्रेणात्मना परिवर्णाः सन्त देवदत्त कथां
 साक्ष्येन प्रचारयन् ।
 ३२ अपरञ्च प्रत्ययकारिस्त्रिलोकसमूहा एकमनस एकचिन्तोभूय स्थिताः । तेषां
 कोपि निजसम्पत्तिं स्वीयां नाजानन् किन्तु तेषां सर्व्या सम्पत्तिः साधारणेन
 ३३ स्थिता । अन्वद्य प्रेरिता महाप्रतिप्रकाशपूर्वकं प्रभो धीमते स्थाने साक्ष्यम्
 ३४ अद्दुः, तेषु सर्वेषु महानुग्रहोऽभवत् । अपरञ्च तेषां मध्ये कस्यापि इत्य-
 न्यूनता नाभवत् यतस्तेषां शृङ्खलाम्वाद्या धाः सन्त्यय आसन् ता विक्रीय
 ३५ तन्मूल्यामानोय प्रेरितानां चरणेषु तैः स्थापितं ; ततः प्रत्येकत्र प्रयोजनानु-
 ३६ सारेण दत्तमभवत् । विशेषतः कुम्भोपदीपीयो सेवोवृक्षजातो योस्मिनामक
 एको जनो भूम्यधिकारी, यं प्रेरिता बर्हस्था, अर्थात् सान्त्वनादायक
 ३७ इत्युक्ता समाह्वयन् स जनो निजभूमिं विक्रीय तन्मूल्यामानोय प्रेरितानां
 चरणेषु स्थापितवान् ।

॥ पञ्चमोऽध्यायः ॥

१ जनविभागे कार्यकारणान् जनानि सप्तशतैर्योगैर्य ११ प्रेरिताणां प्रकाशार्थ-
 कर्मकरणं १७ तेषां कारणां स्थापनं दिवदुत्तरेषां लोचनं यथाशास्त्रक
 समीपे चित्तस्त्रोचरं १९ तेनेतरेण समाध्यानां कोपितं तमित्रीयेष्टमन्त्रका
 प्रेरितानां प्रचारेण विसर्जनम् ।

- १ तदा जनानियन्तामक एको जनो यस्य भार्याया नाम शफीरा स
 २ स्नाधिकारं विक्रीय स्वभार्यां ज्ञापयित्वा तन्मूल्याद्यैकांयं संगोप्य स्थाप-
 ३ यित्वा तद्व्याजमाजसनीय प्रेरितानां चरणेषु समर्पितवान् । तस्मात्
 पितरोकथयन् ते जनानि भूमे भूखं किञ्चित् संगोप्य स्थापयितुं

पवित्रस्यात्मनः सन्निधौ नृपावाक्यं कथयितुञ्च त्रैतान् कुतस्तानावाक्यकरणे
 प्रवृत्तिमजनयत् ? सा भूमिर्धदा तव हस्तगता तदा किं तव स्त्रीया नासीत् ?
 किंकीतार्थां यस्यां तन्मूले किं तव स्वाधिकारो नासीत् ? तर्हि स्वान्तः-
 करणे कुत एतादृशी कुक्कुम्भा तथा कृता ? त्वं केवलमानुषस्य निकटे
 नृपावाक्यं नावादीः किन्स्त्रीश्वरस्य निकटेऽपि । एतां कथां श्रुत्वैव स
 हनानियो भूमौ पतन् प्राणान् अत्यजत्, तदृत्तान्तं यावन्मो लोका
 अद्भुतम तेषां सर्वेषां महाभयम् अजायत । अगन्तरं युवलोकास्तं वस्त्रे-
 षांकाश्च वहिर्गोला अज्ञानेऽन्धापयन् । ततः प्रहरैकानन्तरं किं वृत्तं
 तन्नावगत्य तस्य भार्यापि तत्र स्थानि समुपस्थिता । ततः पितरस्थान्
 अष्टपञ्चतुष्टुवाभ्याम् एतावन्मुद्राभ्यो भूमिर्विक्रीता न वा ? एतत्त्वं वद तदा
 सा प्रत्यवादीत् सत्यम् एतावद्भ्यो मुद्राभ्य एव । ततः पितरोकथयत् युवां
 कथं परमेश्वरस्यात्मानं परीक्षितुम् एकमन्त्रणावभवतां ? पश्य चे तव पतिं
 अज्ञाने स्थापितवन्तस्ते द्वारस्य समीपे समुपतिष्ठन्ति त्वामपि वहि-
 र्गोलाः । ततः सापि तस्य चरणबन्धिधौ पतित्वा प्राणान् अत्याधीत् । १०
 पश्चात् ते युवानोऽभ्यन्तरम् आगत्य तामपि मृतां दृष्ट्वा वहिर्गोला तस्याः
 पत्युः पार्श्वे अज्ञाने स्थापितवन्तः । तस्मात् मण्डल्याः सर्वे लोका अन्य ११
 लोकाश्च तां कथां श्रुत्वा सर्वे साध्वसं गताः ।

ततः परं प्रेरितानां हस्तैर्लोकानां मध्ये ब्रह्माश्रयाप्यद्भुतानि कर्माणि- १२
 क्रियन्त तदा शिष्याः सर्वे एकचित्तीभूय सुलेमानोऽष्टाक्षिकारमणि
 सम्भूवासन् । तेषां सङ्गान्तर्गो भवितुं कस्यापि साहसं नाभवत् किन्तु १३
 लोकास्थान् समाद्रियन्त । अपरं स्थित्यः पुरुषाश्च बहवो लोका विश्वस्य प्रभुं १४
 ब्रह्ममापन्नाः । पितरस्य गमनागमनाभ्यां केनापि प्रकारेण तस्य ह्याया १५
 कश्चिंक्षिष्मन्ते सनिव्यतीत्याश्रया लोका रोगिणः शिविकया खड्गया
 चानीय पथि पथि स्थापितवन्तः । चतुर्दिक्स्थानगरेभ्यो बहवो लोकाः १६
 सम्भूय रोगिणोऽपविशन्तपक्षांश्च विरूपाक्षमम् आनयन् ततः सर्वे
 सप्ता क्रियन्त ।

- १० अन्तरं महायाजकः सिद्धकोर्ना मतयाद्विषयेषां सहस्रासु महा-
 १० क्रोधाश्रिताः सन्तः पेरितान् धृत्वा नीचलोकार्णा कारायां बद्धा स्थापित-
 १८ वन्तः । किन्तु रात्रौ परमेश्वरस्य दूतः काराया द्वारं मोचयित्वा तान्
 वधिरानीयाकथयद् द्यूयं गत्वा मन्दिरे दण्डायमानाः सन्तो लोकान्
 २० प्रतीमां जीवन्महाधिकां सर्व्यं कथां प्रसारयत । इति श्रुत्वा ते प्रत्युषे
 २१ मन्दिर उपस्थाय उपदिष्टवन्तः । तदा सहस्ररूपेण सहितो महा-
 याजक आगत्य मन्त्रिगणम् दृष्ट्वा येस्त्वंशस्त्र सर्वान् राजसभासदः सभास्थान्
 २२ कृत्वा कारायास्थान् आनायितुं पदातिगणं प्रेषितवान् । ततस्ते गत्वा
 २३ कारायां तान् अप्राप्य परावृत्त्यागत्य इति वार्त्ताम् श्रवादिषुः वयं तत्र गत्वा
 निर्भिन्नं काराया द्वारं बद्धं रक्षकांश्च द्वारस्य बहिर्दण्डायमानान् अद-
 २४ र्शाम धृष्टं किन्तु द्वारं मोचयित्वा तत्राधे कमपि द्रष्टुं ॥ प्रभाः । एतां
 कथां श्रुत्वा महायाजकौ मन्दिरस्य सेनापतिः प्रधानयाजकाश्च, इतः परं
 २५ किमपरं भविष्यतीति चिन्तयित्वा सन्दिग्धचित्ता अभवन् । एतस्मिन्नेव
 समयेऽपर एका जन आगत्य वार्त्तामेताम् अवदत् पश्यत द्यूयं यान्
 मानवान् कारायां अस्थापयत ते मन्दिरे तिष्ठन्तो लोकान् उप-
 २६ दिशन्ति । तदा मन्दिरस्य सेनापतिः पदातिभिः सह तत्र गत्वा
 सेलोकाः पाषाणान् निक्षिप्यास्थान् मारयन्तीति भिया विनात्याचारं
 २७ तान् आनयत् । अपरं ते महासभाया मध्ये तान् अस्थापयन् ततः परं
 महायाजकस्थान् अपृच्छत् अनेन भास्वा समुपदेष्टुं वयं किं दृढं न निषे-
 २८ धाम । तथापि पश्यत द्यूयं सेषां तेनोपदेष्टेन यिरुद्वालाभं परिपूर्णं कृत्वा
 २९ तस्य जनस्य रक्षपातजनितापराधम् अस्मान् प्रस्थानेन चेत्ये । ततः पित-
 रोन्मपेरिताश्च प्रत्यवदन् भानुषस्त्राज्ञायदृणाद् ईश्वरस्त्राज्ञायदृणम् अस्मा-
 ३० कमुचितम् । यं योऽयं द्यूयं क्रुशे वेधित्वा इत तम् अस्माकं पैटक ईश्वर
 ३१ कृत्याय दृष्ट्वा येस्त्वंशस्त्रा ममः परिवर्तनं पापचमस्य कर्तुं राजानं परि-
 ३२ आतारस्य कृत्वा स्वदक्षिणपार्श्वे तस्थोऽस्मिन् अकरोत् । एतस्मिन् वयमपि

साधिव आसीत् तत् केवलं नहि ईश्वर आज्ञायादित्यो च पवित्रम्
आत्मानं दत्तवान् योऽपि बाध्यसि ।

एतद्वाक्ये अने तेषां इदृशानि विद्वान्भवन् ततस्तै तान् इत्थं मन्त्रित- १३
वन्तः । एतस्मिन्नेव समये तत्समाख्यानं सर्वलोकानां मध्ये सुख्यातो १४
गमिणीयेत्येवमामक एको ज्ञो व्यवस्थापकः फिक्कीलोक उत्प्राप्य
पेरितान् क्षणार्थे स्थानान्तरं गन्तुम् आदिष्ट कथितवान् हे इत्या- १५
दिष्वर्षीयाः सर्वे यूयम् एतान् मानवान् प्रति यत् कर्तुम् उच्यतास्तस्मिन्
सावधाना भवतः इतः पूर्वं दूदामासैको जन उपस्थाय स्वं कर्मपि महा- १६
पुरुषम् अकृत् ततः प्रायेण चतुःशतलोकास्तस्य मतप्राप्तिर्भावन् पश्चात्
स इतोभवत् तस्याज्ञायादित्यो यावन्तो लोकास्तै सर्वे विकीर्णाः सन्तो
ऽकृतकार्या अभवन् । तस्माज्जनात् परं नामलेखनसमये गालीलीथयिज्जदा १७
नामैको जन उपस्थाय बहूलोकान् स्वमतं प्राप्नोतवान् ततः योऽपि व्यनश्यत्
तस्याज्ञायादित्यो यावन्तो लोका आसन् ते सर्वे विकीर्णा अभवन् ।
अधुना वदामि यूयम् एतान् मनुष्यान् प्रति किमपि न कृत्वा जाना १८
भवत यतः एष संकल्प एतत् कर्म च यदि मनुष्यादभवत् तर्हि विपक्षं
भविष्यति यदोश्वरादभवत् तर्हि तस्यान्यथा कर्तुं न शक्यं वरम् ईश्वर- १९
रोधका भविष्यति । तदा तस्य मन्त्रणां स्वीकृत्य ते पेरितान् आह्वय प्रहृत्य २०
योशो नाम्ना कार्मापि कथां कथयितुं निषिद्धा व्यसर्जन । किन्तु तस्य २१
नामार्थं सज्जामोने कर्तुं योऽश्वत्थेन ते गणिता इत्यत्र सागन्धाः सन्तः
समाख्यानं साक्षाद् अगच्छन् । ततः परं प्रतिदिनं मन्दिरे गृहे गृहे २२
आविशामस् उपदिष्टा योऽश्वत्थस्तु सुसंवादं प्रचारितवन्तः ।

१ योऽश्वत्थः ।

१ इतिप्रमार्थं सप्तशतकारिकां नियोजनं ५ तेषां सप्तानां मध्ये सिद्धान्तद्वया ८
अचिन्तादिभिः सप्त विधादे सिद्धान्तपञ्चादित् ।

अपरस्त तस्मिन् समये शिष्याणां बाहुल्याद् प्रात्यक्षिकदानस्य विश्वा- २३
स्यै भिषदेर्षीयानां विधवास्वीयस्य उपेक्षिते मति इक्षीयलोकैः सद्धान्-
देर्षीयानां विवाद उपातिष्ठत् । तदा दादशपेरिताः सर्वान् शिष्यान् २४

संयत्नाकथयन् दैत्यरस्य कथाप्रचारं परित्यज्य भोजनगवेषणम् अस्त्राकम्
१ उचितं वदति । अतो हे आह्वयण वयम् एतत्कर्षणो भारं येभ्यो दातुं
ब्रह्म एतादृशान् सुखाद्यापकान् पवित्रेणात्मना ज्ञानेन च पूर्णान् सप्त-
२ जनान् स्वेषां मध्ये मनोनीतान् कुरुत ; किन्तु यद्यं प्रार्थनायां कथाप्रचार-
कर्षणं च नित्यप्रवृत्ताः स्नास्यामः ।

५ एतस्यां कथार्यां सर्वे लोकाः समुद्राः सक्ताः स्वेषां मध्यात् परमभक्तः
पवित्रेणात्मना परिपूर्णः क्षिपानः फिलियः प्रखेरो निकानोर्तीमन्
६ पवित्रेणा धिक्कदिमतयास्त्रान्तिवर्षियानमरस्य निकला एतान् सप्त जनान्
प्रेरितानां समस्तम् आनयन् ततस्तो प्रार्थनां कृत्वा तेषां त्रिरःसु वृष्टान्
७ आर्पयन् । अपरञ्च दैत्यरस्य कथा देवं व्याघ्रोत् विभ्रवतो विह्वलात्मनि
ननरे विद्याणां संख्या प्रभूतवृषेणावर्द्धत याजकानां मध्येपि बहुवः
स्त्रीहमतयाहिणोऽभवन् ।

८ क्षिपानो विश्वसेन पराक्रमेण च परिपूर्णः सन् लोकानां मध्ये बहु-
९ विधम् अद्भुतम् आश्चर्यं कर्माकरोत् । तेन त्रिवर्त्तनीयनाथा विख्यात-
संघस्य कतिपयजनाः कुरोहीय सिकन्दरीय किलिकीयाभीयदेशीयाः
१० कियन्तो जना उत्थाय क्षिपानेन साद्वै व्यवदन्त । किन्तु क्षिपानो ज्ञानेन
पवित्रेणात्मना चर्द्धुर्भो कथां कथितवान् यस्यास्तु आर्पितं कर्तुं नाशक्नुवन् ।
११ पश्चात् तैर् लोभिताः कतिपयजनाः कथामेवम् अकथयन् वयं तस्य
१२ मुखतो मुखा दैत्यरस्य च निन्दावाक्यम् अश्रौम । अपरञ्च ते लोकानां लोक-
प्राचीनानाम् अध्यापकानाञ्च प्रवृत्तिं जनयित्वा क्षिपानस्तु सन्निधौ
१३ आगत्य तं धृत्वा महासभामध्यम् आनयन् । तदनन्तरं कतिपयजनेषु
निष्ठासालिषु समानीतेषु तेऽकथयन् यद्य जन एतत्पुण्यज्ञानव्यवस्थयो
१४ निन्दातः कदापि न निवर्त्तते ; फलतो नासिरीयथीयः स्नानमेतद्
उच्छिन्नं करिष्यति मुसासमर्पितम् अस्त्राकं व्यवहरणम् अन्वहपं करिष्यति
१५ तस्मैतोदृष्टो कथाम वक्ष्यम् अद्भुतम् । तदा महासभास्थाः सर्वे तं प्रति
स्मिता इष्टिं कृत्वा स्वर्गदूतमुपसदृशं तस्य मुखम् अपश्यन् ।

७ अत्रमाधाद्यः ।

१ कथावाक्यं प्रति शिक्षावस्योक्तं २ पूर्वपुत्राद्यो हतात्मककर्म ३ सुपुत्रात्मक-
कर्म ४ सुलोमानः समं यावत् लोकानां कथाः ५ शिक्षादीयान् प्रति
शिक्षावस्योक्तं ॥ प्रवृत्तानां शिक्षावस्योक्तं ॥

ततः परं महायाजकः पृथ्वान् एषा कथा किं सत्या १ ततः स प्रयवदत् २
हे पितरौ हे भ्रातरः सर्वे लोका मर्तामि निधन्त । अस्माकं पूर्वपुत्र ३
इन्द्राहीम् हारणगरे वामकरणात् पूर्वं यदा अराम् नहरायिम् देशे
आसीत् ; तदा तेजोमथ ईश्वरो दर्शनं दत्त्वा तमवदत् त्वं स्वदेशाति- ४
मित्राणि परित्यज्य च देशमहं दर्शयिष्यामि तं देशं व्रज । अतः स ५
कसदीयदेशं विहाय हारणगरे न्यवसत् तदन्तरं तस्य पितरि मृते
यत्र देशे भूषं निवसथ स एनं देशमागच्छत् । किन्वीश्वरः कस्य- ६
धिकारम् अर्थाद् एकपदपरिमितां भूमिमपि नाददात् तदा तस्य कोपि
सन्तानो नासीत् तथापि सन्तानैः सार्द्धम् एतस्य देशस्याधिकारी त्वं
भविष्यतीति तम्प्रत्यङ्गीकृतवान् । ईश्वर इत्यम् अपरमपि कथितवान् ७
तव सन्तानाः परदेशे निवस्यन्ति ततस्तद्देशीयलोकास्तुःप्रतवत्सुरान्
यावत् तान् दास्यते स्थापयित्वा तान् प्रति कुम्भवहारं करिष्यन्ति ।
अपरम् ईश्वर एनां कथामपि कथितवान् ये लोकास्मान् दास्यन्ते स्थाप- ८
यिष्यन्ति तांलोकान् अहं दण्डयिष्यामि ततः परं ते वर्हिगताः सन्तो माम्
अत्र स्थाने सेविष्यन्ते । पश्चात् स तस्मै त्वक्केदस्य नियमम् दत्तवान् अतः ९
इन्द्राकनाधि इन्द्राहीम् एकपुत्रे जाते, अष्टमदिने तस्य त्वक्केदम् अक-
रोत् तस्य इन्द्राकः पुत्रो याकुव् ततस्तस्य याकुवोऽस्माकं दादम पूर्व-
पुत्रा अजायन्त ।

पश्चात् ते पूर्वपुत्रा इधंथा परिपूर्णा मिश्रदेशं प्रेषयितुं युषकं १०
व्यकीर्णम् । किन्वीश्वरस्तस्य सहायो भूत्वा सर्वेस्था दुर्गतिं रक्षित्वा तस्मै ११
बुद्धिं दत्वा मिश्रदेशस्य राज्ञः फिरौणः प्रियपात्रं दत्तवान् ततो राजा
मिश्रदेशस्य स्त्रीयसर्धपरिवारस्य च शासनपदं तस्मै दत्तवान् । तस्मिन् समये १२
मिश्रकिलाणदेशयो दुर्मिच्छतेतोरतिक्लिष्टत्वात् नः पूर्वपुत्रा भव्यद्वयं

१२ नास्तमन् । किन्तु मिश्रदेवे प्रस्थानि सन्ति चाकुब् इमां वासीं मुला
 १३ प्रथमम् अस्माकं पूर्वपुरुषान् मिश्रं प्रेषितवान् । ततो द्वितीयवारममे
 युष्मत् स्वभ्रातृभिः परिचितोऽभवत् ; युष्मो आतरः किरौषराजेन परि-
 १४ चिता अभवत् । अनन्तरं युष्मत् भ्रातृगणं प्रेष्य निजपितरं चाकुब् निजान्
 १५ पञ्चाधिकसप्ततिषंस्थान् ज्ञातिजनान् समारुतवान् । तस्माद् वाकुब्
 १६ मिश्रदेवं गत्वा स्वयम् अस्माकं पूर्वपुरुषास्य तस्मिन् स्थानेऽस्थितम् । ततो
 त्रिष्विधं गीता घतश्चान्नानम् दत्वाहीम् मुद्रा दत्वा त्रिष्विधः पितु र्हीनारः
 पुत्रेभ्यः श्रौतवान् सत् अज्ञाने स्थापथाश्चक्रिरे ।

१७ ततः परम् ईश्वर दत्वाहीमः सन्निधौ शपथं कृत्वा यां प्रतिज्ञां कृतवान्
 तस्याः प्रतिज्ञायाः फलनसमये निकटे सति दद्यायेत्युक्त्वा मिश्र-
 १८ देवे बर्द्धमाना वज्रसंख्या अभवत् । तेषु युष्मत् घो न परिचिनीति
 तादृश एको नरपतिरुपस्थायास्माकं ज्ञातिभिः सार्द्धं धूर्त्ततां विधाप्य
 १९ पूर्वपुरुषान् प्रति युष्मद्वरणपूर्वकं तेषां वंशनाशनाश्रया तेषां नवजातान्
 २० त्रिभूतान् दहि निरक्षेपयत् । ततस्मिन् समये मुषा अज्ञे, सतु परमसुन्दरो-
 २१ ऽभवत् तया पिष्टव्ये भावश्चयपर्थ्यन्तां पाक्षितोऽभवत् । किन्तु तस्मिन्
 बहिर्निक्षिप्ते सति किरौषराजस्य कन्या तम् उपोष्य गीता दत्तकपुत्रं कृत्वा
 २२ पाक्षितकनी । तस्मात् स मुषा मिश्रदेवोद्यायाः चर्चविद्यायाः पारङ्मुखा
 २३ सन् वाक्ये किद्याद्याश्च शक्तिमान् अभवत् । अपरञ्च स सम्पूर्णचत्वारिं-
 शदसुरवयस्त्रो भूत्वा दद्यायेत्येव वंशनिजभ्रातृन् साक्षात् कर्तुं मर्तिं शक्ते ।
 २४ पश्चात् तेषां जननेकं हिंसितं कृत्वा तस्य सपथः सन् हिंसितजनम् उप-
 २५ कृत्य मिशरीयजनं जघान । तस्य हस्तेनेश्वरस्थान् उद्धरिष्यति तस्य
 २६ भ्रातृगण इति ज्ञास्यति स द्रष्टुमुमानं चकार किन्तु ते न बुबुधिर । तापेह
 ऽहनि तेषाम् उभयो र्धनयो र्वाक्कलह उपस्थिते सति मुषाः समीपं गत्वा
 तयो र्भेदकं कर्तुं मर्तिं कृत्वा कथयामास चे महाबला सूयं आतरः परस्परम्
 २७ कन्यायं कुतः कुदय । ततः समीपवाशिर्न प्रति यो जनोऽन्यायं चकार स
 तं दुरीकृत्य कथयामास, अस्माकमुपरि ज्ञातुलविचारचित्तमस्मद्वोः कर्त्तव्यं

नियुक्तवान् । श्रो यथा मिसरीयं हतवान् तथा किं मामपि हनिष्यसि । तदा २८
 मुखा एतादृशीं कथां श्रुत्वा पलायनं कृते ततो मिदियन्देशं गत्वा प्रवासी २९
 सन् तस्यै ततस्तत्र स्थाने तस्य द्वौ पुत्रौ जन्मते । अगस्त्ये चत्वारिंशदक्ष- ३०
 रेणु मतेषु सीनोपम्वतस्य आस्तरे प्रज्जलितस्तनस्य वज्रिद्विखासः सन्
 परमेश्वरस्य दूतस्तस्यै दर्शनं ददौ । मुखास्तं विस्मयं विस्मयं भत्वा ३१
 विस्मयं ज्ञातुं निकटं गच्छति ; एतस्मिन् समये, अहं तव पूर्वपुरुषाणाम् ३२
 ईश्वरोर्धात् इजाहीम् ईश्वर इच्छाक ईश्वरो वायुव ईश्वरस्य, मुखामुद्दिश्य
 परमेश्वरस्यैतादृशीं विहायनीया वाणी बभूव ; ततः स कम्पान्वितः सन्
 निरीक्षितुं पुनः साक्ष्यं कर्तुं न शक्नोति । पश्चात् परमेश्वरस्तं जगद् तव ३३
 पादयोः पादुके मोक्षय सन् स्थाने तिष्ठसि वा पवित्रा भूमिः । अहं ३४
 मिसरदेशानां निजलोकानां दुर्दृशां नितान्तम् अपश्यं तेषां कान्त्या-
 किञ्च श्रुतवान् तस्मात् तान् उद्धर्तुम् अवसङ्गागमम् ; इदानीम् आमण्ड
 मिसरदेशं त्वं प्रेषयामि । पश्य ज्ञास्तुलविचारचित्तपदयोः स्थां को मिथुक- ३५
 वान् इति वाक्यमुक्त्वा ते स मुखाम् अवजानन् यो दूतः स्वस्वमध्ये दर्शनं
 ददौ तेन दूतेन तं मुखाम् ईश्वरः आसारं मुक्तिदातारस्य कृत्वा प्रेषयामास ।
 तस्मात् मिसरदेशे सुपुत्राणि समुद्रे च पश्चात् चत्वारिंशदक्षरान् धावत् ३६
 महाप्रान्तरे नानाप्रकारम् अद्भुतं कर्म लक्षणस्य दर्शयित्वा स तान् वरि-
 क्त्या समानिनाथ ।

अपरश्च प्रभुः परमेश्वरो युष्माकं आत्मणस्य मध्ये मादृशम् एकं भवि- ३७
 श्यकारम् उत्पादयिष्यति तस्य कथायां धूर्तं मनो निधास्यथ, यो जन
 इच्छायेन्नः सन्तानेभ्य एतां कथां कथयामास स एव मुखाः । अपरं यो जनो ३८
 महाप्रान्तरे मण्डलीमध्ये सीनोपम्वते स्वं प्रति वाक्यवादिना दूतस्य बह्वो,
 अस्माकं पित्र्यलस्यापि सङ्गो सन् अस्मभ्यं दातुं जीवनदायकं वाक्यं स्वेमे
 बरय मुखाः । अपरम् अस्माकं पूर्वपुरुषाणाम् अनान्यं कृत्वा स्वेभ्यो दूरी- ३९
 कृत्य मिसरदेशं परावृत्त्य ननु मनोभिरभिलष्य हारोणं जगद् ; अस्माकम् ४०
 यद्येये ननुम् अक्षदयं देवगणं निर्वाहि यतो यो मुखा अस्मान् मिसर-

- देशाद् वरिः कृत्वा आसीतवान् तस्य किं ज्ञातम् अस्माभि न आचते।
 ७१ तस्मिन् समये ते गोवत्साकृतिं प्रतिभां निर्घोष तामुद्दिश्य वैवेचमुत्सृज्य
 ७२ स्वहस्तकृतवस्तुना आनन्दितवन्तः। तस्माद् ईश्वरलोषां प्रति विमुग्धः
 धन् आकाशस्थं ध्यातिर्गणं पूजयितुं तेषां देवां यावृत्तं भविष्यदादिनां
 यन्त्रेषु स्तिष्ठितम्यासे यथा

‘इच्छायेलोचयंशा रे चलारिंशत्समान् पुरा।

महति प्रान्तरे संख्या दूयन्तु यानि यानि हि।

बलिहोमादिकर्माणि हतवन्तस्तु तानि किं।

मां समुद्दिश्य युष्माभिः प्रकृतानीति नैव हि।

७३ किन्तु वो मोक्षिणास्वस्य देवस्य दूयमेव च।

युष्माकं रिम्पनास्वाया देवतायास्तु तारका।

एतथोहमयो भूर्भो युष्माभिः परिपूजिते।

अतो युष्मास्तु बलिष्ठः पारं नेष्यामि निश्चितं।’

- ७४ अपरस्त यन्निदर्शनम् अपश्यत्सादनुसारेण दूयं निर्घोषि यस्मिन् ईश्वरो
 मुसाम् एतदाक्यं बभाषे तत् तस्य निरूपितं वास्तवस्वरूपं दूयम् अस्माकं
 ७५ पूर्वपुरुषैः स च प्रान्तरे बभूव। पश्चात् यिहोऽपूयेन सहिता तेषां वंशजाता
 अस्माकं पूर्वपुरुषा यान् ईश्वरोस्माकं पूर्वपुरुषाणां पुरतो दूरीचकार
 तेषामन्यदेशीयानाम् अधिकारं तद् दूयं आनिन्वरे तस्य दायूदोधि-
 ७६ कारं यावत् तत्र स्थान आसीत्। स दायूद् परमेश्वरस्यानुग्रहं प्राप्य
 ७७ दायूद ईश्वरायम् एकं दूयं निर्मातुं ववाञ्छः किन्तु सुलेमान् तदर्थं
 ७८ मन्दिरम् एकं निर्मितवान्। तथापि यः सर्वोपरिष्ठः स कस्मिंश्चिद्
 दृष्टकाले मन्दिरे निवसतीति नहि भविष्यदादी कथयितां कथयति यथा
 ७९ ‘परेशो वदति स्वर्गो राजसिंहासनं मम।

मदीयं पादपोठञ्च दृष्ट्वी भवति भुवं।

किं मन्दिरं विनिर्माय तस्मान्नम्रं प्रदास्यत।

१० विप्रमास मदीयं वा स्थानं किं विद्यते ति ।

सर्वाधेनानि वस्तूनि किं ■ वस्तूनानि नः ।

हे जनाक्षरायका अन्तःकरणे अन्ते चापविचलोकाः युष्मन् ११
अनवरते पविचक्षात्मनः प्रातिकूल्यम् आचरय, युष्माके पूर्वपुरुषा आहुता
यूयमपि तादृजाः । युष्माके पूर्वपुरुषाः कं भविष्यदादिर्न नाताडयन् १२
ये तस्य धार्मिकस्य जमस्यागमकयां कथिष्वन्तस्थान् अन्नम् दूधम् अधुना
विद्यासयानिना भूत्वा तं धार्मिकं जनम् अहत । अपरं स्त्रीष्वदूतगणेन १३
व्यवस्थां प्राप्यापि तां नाचरय ।

इमां कथां श्रुत्वा ते ममः सुविद्धाः समस्तं प्रति दम्नधर्षणम् अनुव्यन् १४
किन्तु क्षिपानः पविचक्षात्मना पूर्णो भूत्वा ग्रगणं प्रति स्त्रिरवृष्टिं कृत्वा १५
ईश्वरस्य तेन ईश्वरस्य दक्षिणे दष्टावमानं धीशुञ्च विलोक्य कथितवान् ;
पश्यान् मेघस्य द्वारं मुकुम् ईश्वरस्य दक्षिणे स्थितं मानवसुतस्य पश्यामि । १६
तदा ते प्रोचैः ब्रम्हं कृत्वा कर्णेष्वङ्गुली निर्वाय एकचित्तीभूय तम् १७
आक्रामन् । पश्चात् तं नगराद् वहिः कृत्वा प्रसुरैराग्रन् ; शालिषो घोकाः १८
शौलनायो धूमस्वरसवधिषो निजवस्त्राणि स्थापितवन्तः । अनन्तरं हे १९
प्रभो धीवो मदीयमात्मानं गृहाय क्षिपानश्चेति प्रार्थनयाक्वद्वहनसमये
ते तं प्रसुरैराग्रन् । तस्मात् स जानुनी पातयित्वा प्रोचैः ब्रम्हं कृत्वा हे २०
प्रभो पापमेतद् एतेषु मा स्थापय, इत्युक्त्वा महानिद्रां प्राप्नोत् । तस्य
दष्टाकरणं शौलोपि सममन्यत ।

■ अष्टमोऽध्यायः ।

१ तादृजानि सैधवीचलोकेषु विकीर्णेषु फलितपक्ष शोषितोरुवज्रजननं तथाभेदा-
वर्थादिवाकरणं २ सायाविभिन्नो विचरन् १४ सुप्ताभिः पविचक्षात्मनं शेषं
चेष्टायाः शिमोवापराधः १५ विधिपक्षे ब्रम्हं देवीपञ्चतकीपक्षे इत्याकाशः ।

अपरस्य तस्मिन् समये धिक्त्रासम्नगराणां मरुक्षीं प्रति महाताड- १
नायां जातायां पेरितलोकान् शिवा सर्वेऽपरे धिक्त्राशोमिरो-
देवयो रोगाक्षान् विकीर्णोः सक्तो गताः । अन्येषु भक्तलोकार्थं क्षिपानं २

- २ यत्रानि आपदिता वज्र व्यसपन् । किन्तु प्रोक्षो दृष्टे दृष्टे अभिन्ना सिधः
 ३ पुद्गलांश्च धृत्वा काराणां वज्रा मण्डला मणोत्पत्तं कृतवान् । अन्वय
 ५ ये विप्रोर्षा अभवन् ते सर्वे च अभिन्ना सुभवाद् प्राचारयन् । तदा फिषिपः
 ६ ज्योतिरोत्पन्नमरं मत्वा स्त्रीष्टाख्यानं प्राचारयत् ; ततोऽमुषिभूतयस्तस्मिन्नेव
 भूतास्त्रीकृत्यामच्छन् तथा बहवः पक्षाघातिनः सञ्जा लोकाश्च सखा
 ७ अभवन् ; तस्मात् लोका ईदृशं तस्याख्यं कर्म विप्रोक्तं निश्चयं च सर्वं
 ८ एकचित्तीभूतं तेनोक्ताख्याने मर्षाधि न्यदधुः ; तस्मिन्नगरे महानन्द-
 खाभवत् ।
- ९ अपरश्च ततः पूर्वं तस्मिन्नगरे त्रिमोन्माना कस्मिन्ननो वज्री मीया-
 क्रियाः कृत्वा स्वं कञ्चन महापुत्रं प्रोच्य ज्योतिरोत्पन्नानां मोहं जनया-
 १० मास । तस्मात् स मानुष ईश्वरस्य महाव्रतस्वरूपं द्रव्यज्ञा वासतद्व
 ११ वनितादयः सर्वे लोकास्तस्मिन् मर्षाधि न्यदधुः । स वज्रकाशान्
 मायाविक्रियया सर्वान् अतीव मोहयादृकारं तस्मात् ते तं मेनिरे ।
 १२ किन्त्वोत्तरस्य राज्यस्य धीशुय्मीष्टस्य नाभस्याख्यानप्रचारिणः फिषिपस्य
 १३ कथायां विप्रस्य तेषां स्त्रीपुत्रयोभयलोका मञ्जिता अभवन् । तेष्वेव त्रिमो-
 नपि स्वयं प्रसीत् ततो मञ्जितः सन् फिषिपेन कृताम् आसुर्यक्रियां
 लक्ष्यं विप्रोक्तं प्रसन्नं मन्यमानस्तेन सह स्मितवान् ।
- १४ इत्वं ज्योतिरोत्पन्नेष्वलोका ईश्वरस्य कथाम् अष्टकम् इतिवाचीं
 विद्वज्जालम्नगरस्मरिताः प्राप्य पितरं बोधनस्य तेषां निकटे प्रवि-
 १५ तवन्तः । ततस्तौ तत्स्थानं खवत्वा च लोका यथा पवित्रम् आत्मानं
 १६ प्राप्नुवन्ति तदर्थं प्रार्थयन्तः । यतस्तौ पुरा केवलप्रभुधीनो नीला मञ्जित-
 माया अभवन् ननु तेषां मध्ये कमपि प्रति पवित्रस्यात्मन आवि-
 १७ र्भवे जातः । किन्तु प्रेरिताभ्यां तेषां गात्रेषु करैर्वर्षितेषु सप्तु ते पवित्रम्
 १८ आत्मानम् अप्राप्नुवन् । इत्वं लोकाणां गात्रेषु प्रेरितयोः करार्पणेन तान्
 पवित्रम् आत्मानं प्राप्तान् दृष्ट्वा च त्रिमोन् तयोः समीपे मुद्रा आनीय
 १९ कथितवान् ; सर्वं यस्य गात्रे चक्षुम् अर्पयिष्यामि तस्यापि यद्वैद्यं पवि-

चात्प्रमत्ति भवति तादृशीं शक्तिं मयां दत्तम् । किन्तु पितरस्य प्रत्यवदन् २१
तव मुद्रास्तथा सच्च विनश्यन्तु यत ईश्वरस्य दानं मुद्राभिः कीर्तं भवति
तन्मित्रं बुद्धवान् ; अपरम् ईश्वराय तवान्ताःकरणं सरसं नहि तच्छाद् २२
अथ तवांगोऽधिकारस्य कोपि नास्ति । अत एतत्पापहेतोः खेदाश्रितः २३
सन् केनापि प्रकारेण तव मनस्य एतस्याः कुकृत्यमाद्याः कमा भवति
एतदर्थम् ईश्वरे प्रार्थनां कुरु, यतस्त्वं तिक्रपित्ते पापस्य बन्धने च यदसि २४
तन्मया बुद्धम् । तदा श्रियोन् अकथयत् तर्हि युवाभ्यामुदिता कथा मयि २५
यथा न फलति तदर्थं युवां मन्त्रिमित्रं प्रभो प्रार्थनां कुरुतम् । अनेन २६
प्रकारेण तौ साख्यं दत्त्वा प्रभोः कथां प्रचारयन्तौ श्रोमिरोषीयाणाम्
अनेकयामेषु सुसंवादस्य प्रचारयन्तौ यिह्मशालम् नगरं परावृत्त्य गतौ ।

ततः परम्, ईश्वरस्य दूतः फिलिपम् इत्यादिब्रतन्वमुत्थाय दक्षिणस्यां २७
दिशि यिह्मशालम् प्रान्तरस्य मध्येन यो मार्गो एवानगरं याति तस्मिन्
मार्गे गच्छ । ततः स उत्थाय गतवान्, तदा कृष्णलोकानां राज्ञाः कन्दा- २८
कीनाथः सर्वसम्पत्तेरधीनः कृष्णदेशीय एकः घण्टो भजनार्थं यिह्मशालम्-
नगरम् आगत्य पुनरपि रथमारुह्य यिशायियनाम्नो भविव्यदादिनो वाक्यं २९
पठन् परावर्तमानो गच्छति । एतस्मिन् समये आत्मा फिलिपम् अवदत् ३०
त्वम् एतस्य रथस्य धमीपं गत्वा तेन सार्द्धं मित्वा । तस्मात् स धावन् तस्य ३१
सन्निधायुपस्थाप्य तेन पद्यमानं यिशायियभविव्यदादिनो वाक्यं श्रुत्वा
एवम्वायं यत् पठसि तत् किं बुध्यसे ? ततः स कथितवान् केनचित् बोधि- ३२
तोऽहं कथं बोद्धुं शक्स्यामि ? ततः स फिलिपं रथमारोढुं स्वेन सार्द्धम् उपवे-
ष्टुश्च न्यवेदयत् । ■ शास्त्रस्यैतद्वाक्यं पठितवान् यथा ३३

‘मेवशावकवत् इन्नुं स ■ गीतो भविष्यति ।

मेषाणां लोमहेतृणां सन्निधौ मेवशावकः ।

यथा तिष्ठति निःशब्दस्तथा स्नास्त्विति योपि हि ।

३४ अन्यथेन विचारेण इतो दैन्याद् भविष्यति ।

तदीयानि परिचाणि को वा वर्कयितुं कमः ।

यस्मादेव परिचीतः स तृष्णसो भविष्यति ।

- १३ अन्नक्षरं स फिलिपम् अवदत् निवेदयामि भविष्यदादी यानिमां कथां
 १४ कथयामास सा किं खस्मिन् वा कस्मिंश्चिद् अन्यस्मिन् । ततः फिलिप-
 १६ स्तुतप्रकरणम् आरभ्य धीमोरुपास्थानं तस्यापि प्रासीत् । इत्थं मार्गे
 गच्छन्तौ जलाशयस्य समीपं उपस्थितौ, तदा क्रीडोऽवादीत् पश्चाच्च स्थाने
 १७ जलमासे मम मञ्जने का बाधा । ततः फिलिप उत्तरं व्याहरत् स्वान्तः-
 करत्वेन साकं यदि प्रत्येपि तर्हि बाधा नास्ति, ततः सकथितवान् धीम-
 १८ स्तुष्ट ईश्वरस्य पुत्र इत्येवं प्रत्येपि । तदा रथं खगितं कर्भुम् आदिष्टे
 फिलिपक्रीडौ द्वौ जलम् अवारुदतां, तदा फिलिपसाम् मज्जितम् अक-
 १९ रौत् । तत्पश्चात् जलमध्याद् उत्थितयोः सतोः परमेश्वरस्यात्मा फिलिपं
 चला नीतवान् तस्मात् क्रीडः पुनस्तं न दृष्टवान् तथापि दृष्टचित्तः सन्
 २० स्वमार्गे मतवान् । किन्तु फिलिपो ऽसंदोदनगरे उपस्थात् तस्मात् कैम-
 रियानगरं उपस्थितिकाखपर्यन्तं सन्ध्यास्मिन्नगरे सुषंवादं प्रचारयन्
 गतवान् ।

८ नवमोऽध्यायः ।

१ दक्षेधकनगरे छोटीयान्शोकान् माह्वयितुं शौक्यगतर्गं मार्गमध्ये छोडस्य दर्शनञ्च
 १० दक्षानिधेजं तस्मै शुकुर्दानं तस्य सज्जनञ्च ११ शौक्येन भजनभक्त्या शौडस्य
 सुषंवादप्रचारणं १२ तस्मिन् विजडोद्योगी विपन्नता १३ सख्यताः शान्तिः
 १४ पितरसौनेयसाध्यकरणं १५ पितरेण दर्शयै जीवन्मानसम् ।

- १ तत्काखपर्यन्तं शौखः प्रभोः मिथ्याणां प्रतिकूल्येन ताडनावधयोः
 २ कथां निःसारयन् महायाजकस्य सविधिं गत्वा तस्मत्प्राहिणं यं कश्चित्
 स्त्रियं पुरश्च पश्यति तान् धृत्वा वज्रा धिक्काखमम् आभयतीत्याशयेन
 ३ दक्षेधक् नगरीसं भजनभक्त्यं प्रति पत्रं याचितवान् । अन्नक्षरं गच्छन्
 दक्षेधक् नगरनिकटं उपस्थितवान् ततोऽकस्माद् आकाशान् तस्य चतुर्दिक्षु
 ४ तेजसः प्रकाशनात् स भ्रमावपतत् । पश्चात् हे शौख हे शौख कुतो मां
 ५ ताडयसि स्वं प्रति भोग्यम् एतं शब्दं श्रुत्वा स पृष्ठवान्, हे प्रेमा भवान् कः ।

तदा प्रभुरकथयत् यं धीर्गुं तं तावदसि स एवार्थः, कस्यकस्य मुखे वदा-
घातकरणं तव दुःसाध्यम् । तदा कम्पमानो विस्मयापन्नश्च बोधयत् हे ६
प्रभो मया किं कर्तव्यं भवत इच्छा का? ततः प्रभुराज्ञापयत् उत्थाय
नगरं गच्छ तत्र त्वया घत् कर्तव्यं तद् दृष्टव्यम् । अपरं तस्य वृत्तिर्वा ७
लोकास्तं ब्रह्मं भुतवन्तः किन्तु कमपि न दृष्ट्वा स्तब्धाः सन्तः स्मितवन्तः ।
अनन्तरं बौद्धो भूमित उत्थाय चतुर्षो उन्मील्य कमपि न दृष्टवान् । तदा ८
लोकास्तस्य हस्तौ धृत्वा दक्षेयम् नगरम् आनयन् । ततः स दिक्पथं ९
यावद् अन्धो भूत्वा न भुक्त्वान् पीतवाञ्च ।

तदनन्तरं प्रभुस्तद्वेषकनगरवासिनें त्रिव्यमेकं दर्शनं दत्त्वा आहूत-१०
वान् हे हनानिध! ततः स प्रत्यवादीत् हे प्रभो पश्य गृह्येयमिः । तदा ११
प्रभुस्तमाज्ञापयत् त्वमुत्थाय बरसनाभिं मार्गं गत्वा चिद्धदानिवेषने
तार्पणनगरस्य ब्रौलनाम्नानं जनें गवेष्टयन् पृच्छ । पश्य स प्रार्थनां करोति १२
तथा हनानिधनामक एको जगत्स्य समीपम् आगत्य तस्य गात्रे चक्ष्मा-
र्षं स्था दृष्टिं दत्तवान् इत्थं स्त्रो दृष्टवान् । तस्माद् हनानिधः प्रत्यवदत् १३
हे प्रभो चिद्धशाल्मि पवित्रलोकान् प्रति यो ऽनेकहिंसां कृतवान्, अप- १४
१५ च स स्त्रो यो ऽनेकासाव नाभिं प्रार्थनां कुर्वन्ति तानपि बहुं स
प्रधानथाजकेभ्यः ब्रह्मं प्राप्तवान् इमां कथाम् अहम् अनेकानां मुखेभ्यः
श्रुतवान् । किन्तु प्रभुरकथयत् याहि भिन्नदेशोद्योक्तानां भूपतीनाम् १५
इत्याद्येसोक्तानां निकटे मम नाम प्रचारयितुं स जनो मम मनोनीत-
पात्रमासीत् । अपरञ्च मम नामनिमित्तं तेन कियान् मदान् क्षेत्रो भोक्तव्य १६
इतत् तं दर्शयिष्यामि । ततो हनानिधो गत्वा गृहं प्रविष्ट्य तस्य गात्रे १७
इक्षार्पणं स्था कथितवान् हे भ्रातः ब्रौल तं यथा दृष्टिं प्राप्नोषि पवि-
त्रेणात्मना परिपूर्णो भवसि तदर्थं तव नमनकाले यः प्रभुवीमुत्तुभं दर्श-
नम् अददात् स मां प्रेषितवान् । इत्युक्तमात्रे तस्य चक्षुर्भाम् मीनकृत्वा १८
वस्तुनि निर्गते तत्क्षणात् स प्रसन्नश्च भूत्वा प्रोत्थाय मञ्जितोऽभवत् मुक्ता
पीत्वा स्वर्गलोभवत् ।

- १६ ततः परं शैलः शिवैः सह कतिपयदिवसान् तस्मिन् दक्षेवकुम्भरे
 १७ स्थित्वा उविक्षन् सर्वभक्षणभवनानि गत्वा चीशुरीश्वरस्य पुत्र इमां कथां
 १८ प्राचारयत् । तस्मात् सर्वे श्रोतारसमस्तस्य कथितवन्तो यो चिक्षा-
 १९ ल्यमनगरे एतस्यास्मा प्रार्थयित्वा लोकान् विमात्रितवान् स्वम् एतादृश-
 २० लोकान् वज्रा प्रधानथाजकनिकटं गयतीत्याश्रया एतत्स्थानमप्यागच्छत्
 २१ स एव किमयं न भवति? किन्तु शैलः क्रमत्र उत्साहवान् भूत्वा चीशु-
 २२ रीश्वरेण अभिषिक्तो जन एतस्मिन् प्रमाणं दत्त्वा दक्षेवकुम्भे निवासिष्यिदं देव-
 २३ लोकान् निरुत्तरान् अकरोत् । इत्थं वज्रतिथे काशे गते चिञ्जरीयलोक-
 २४ स्तं हन्तुं मरुणाम् अकुर्वन् किन्तु शैलक्षेषामेतस्या मन्त्रस्य वातौ
 २५ प्राप्तवान् । अनन्तरं तं हन्तुं तं दिवानिशं गुप्ताः सन्तो नगरस्य द्वारेऽति-
 २६ ङ्गुः, तस्मात् शिव्याक्षं गीत्वा राजौ पिटके निधाय प्राचीरेणवरीह्वन् ।
 २७ ततः परं शैलो चिक्षालभं गत्वा शिव्यगणैः सहैः स्थातुम् ऐशत
 २८ किन्तु सर्वे तस्मादविभयः स शिव्यदति च न प्रत्ययन् । एतस्माद् वर्धन्वा
 २९ क्षं गृहीत्वा प्रेरितानां समीपमानीय मार्गमध्ये प्रभुः कथं तस्मै दर्शनं
 ३० दत्तवान् याः कथासु कथितवान् अपरं स यथा साहसो सन् दक्षेवकु-
 ३१ मभरे चीशो नाम प्राचारयत् एतान् सर्ववृत्तान्तान् तान् ज्ञापितवान् ।
 ३२ ततः शैलस्यैः सह चिक्षालभि काशं यापयित्वा निर्भयं प्रभोर्भो नाम
 ३३ प्राचारयत् ; तस्माद् अन्यदेवीयलोकैः सहैः निवासोपस्थितत्वात् ते तं
 ३४ हन्तुम् अपेक्षन् । किन्तु भ्राष्टगणसङ्ख्यात्वा तं कैसरियानगरं गीत्वा
 ३५ तार्षेणगरं प्रेषितवान् ।
 ३६ इत्थं सति चिञ्जदियागालीलज्जोमिरोक्षदेवीयाः सर्वा मण्डलो
 ३७ विभ्रामं प्राप्तास्तत्तत्सार्वा निहा अभवद् अपरं प्रभो भिया पविष्यात्मनः
 ३८ सात्त्वन्वा च काशं वेपथित्वा वज्रसंख्या अभवन् ।
 ३९ ततः परं पितरः स्वानि स्थाने अभित्वा त्रेषे सोद्गनगरनिवासिपविष-
 ४० लोकानां समीपे स्थितवान् । तदा तेषु स्थाने पञ्चाशत्तन्वाधिनाष्टमं वसुध
 ४१ कारभ्य मज्जागतम् ऐनेयनामानं मनुष्यं साक्षात् प्राप्य तमवदत् ; हे ऐनेव

वीर्यस्रीदृश्यां स्वस्वम् अकार्षीत् तमुत्थाय स्वस्व्यां निक्षिप, इत्युक्तमेषि
य उदतिष्ठत् । एतादृशं दृष्ट्वा लोद्वाराण्यनिवासिनो लोकाः प्रभुं प्रति १५
परावर्त्तन्त ।

अपरञ्च भिक्षादानादियु नानाक्रियासु नित्यं प्रवृत्ता या चाफोनमगर- १६
निवासिनी टाविधानामा श्रिया यां दक्षीं अर्थाद् हरिणीमयुक्ता आह-
यन् तस्मिन् समये सा नारी रुद्रा सती प्राणान् अत्यजत् । ततो लोकास्तां १७
प्रयास्यैरेविस्यप्रकोष्ठे प्रायश्चिन्वास्त्रापयन् । लोद्वनगरं चाफोनगरञ्च १८
यमोदस्य तस्मात्तत्र स्थाने पितर आसौ, इति वात्सां श्रुत्वा तूर्णं तस्यागमनाथं
तस्मिन् विनयमुक्ता मिथ्यगणो द्वौ मनुजौ प्रेषितवान् । तस्मात् पितर १९
जन्त्यये ताभ्यां सार्द्धम् आगच्छत् तत्र तस्मिन् उपस्थित उपरिस्थ-
प्रकोष्ठं समामोते च विधवाः स्त्राभिः सह स्थितिकांसे दक्षेया कृतानि धान्य-
सरीवानि परिधेयानि च तानि सर्वानि तं दर्शयित्वा इदम्य-
स्तस्य दित्यतिष्ठन् । किन्तु पितरस्ताः सर्वे वाहिः कृत्वा जानुमी २०
पातयित्वा प्रार्थितवान् । पश्चात् श्रवं प्रति दृष्टिं कृत्वा कथितवान् हे
टावीये तमुत्तिष्ठ, इति वाक्य उक्ते सा स्त्री चक्षुषी मोन्मीक्ष्य पितरम्
अवलोक्योत्थायोपाविष्टत् । ततः पितरस्तस्याः करौ धृत्वा उपतोक्ष २१
यविचलोकान् विधवाश्चाह्वय तेषां निकटे सजीवां तां समापेयत् । अनन्तरं २२
इवा कथा समस्तचाफोनगरं व्याप्ता तस्माद् अनेका लोकाः प्रभौ व्यससन् ।
अपरञ्च पितरस्तथाफोनगरीयस्य कस्यचित् शिमेननायकस्य कारण २३
ग्रहे मज्जदिवानि न्यवसत् ।

१० दशमोऽध्यायः ।

१ कर्षीवद्वेतेनादिदृश कर्षीक्रियस्य विनरनाकारु लोकाप्रेषणं २ पितरस्य स्व-
द्वर्त्तनं १७ पितरं प्रति प्रेषितानां लोकानामुपस्थितिः १८ तैः सह पितरस्य
गमनं तेन सार्द्धं कर्षीक्रियस्य सञ्जायकं १९ पितरस्य प्रत्युत्तरं सुधृष्टवाच्यप्रकारणम्
२० कर्षीक्रियं तदोद्योगोक्तं प्रति यविचलोकानोऽपरोऽपर्थं तेषां सञ्जायकम् ।

कैसरियानगर इतालिषास्थवैव्यानगतः कर्षीक्रियनामा सेव्ययवि- १
रक्षीन् च उपरिवारो भक्त ईश्वरपरावचनसाक्षीत्, अपरं लोकोन्मी नक्षयि २

३ दानादौ नि कृत्वा निरन्तरम् ईश्वरे प्रार्थनान् चकरोत् । एकदा ह्यतीव-
प्रहरवेलायाम् ईश्वरलौको दूतः सप्रकाशं तत्समीपम् आगत्य कथितवान्
४ हे कर्णोलिख ! इति स दृष्टवान् । किन्तु स तं दृष्ट्वा भीतोऽकथयत् हे प्रभो
तदा स तमवदत् तव प्रार्थना दानादि च साक्षिरूपं सद् ईश्वरस्य
५ गोचरमभवत् । इदानीं चाफोनगरं प्रति लोकान् प्रेष्य समुद्रतीरे
त्रिमोन्माणस्यैककारस्य गृहे प्रवासकारी पितरनाथा विख्यातो यः
६ त्रिमोन् तम् आह्लाद्यथ ; तस्मात् त्वया यद्यत् कर्त्तव्यं तत् स वहिष्यति ।
७ इत्युपदिष्ट दूते प्रस्थिते भति कर्णोलिखः स्वगृहस्थानां दाधानां दौ
८ जमौ नित्यं स्वसङ्गिनां धैन्यानाम् एकां भक्तसेनाद्याह्वय, सकलभेतं वृत्तात्मं
विज्ञाय तान् चाफोनगरं प्रति प्राचिषोत् ।

९ परस्मिन् दिने ते आर्त्ता कृत्वा नगरस्य समीप उपानिष्ठन् तदा
१० पितरो द्वितीयप्रहरवेलायां प्रार्थयितुं गृहगृहम् आरोहत । एतस्मिन्
समये दुधार्त्तः सन् किञ्चिद् भोक्तुम् ऐच्छत् किन्तु तेषाम् अन्नासादन-
११ समये स भूर्जितः सचपत् । ततो मेघदारं मुक्तं चतुर्भिः कौपी लीनितं
१२ वृहदस्त्रमिव किञ्चन पात्रं स्वर्गात् पृथिवीम् अवरोहत दृष्टवान् । अपरञ्च
तन्मध्ये नानाप्रकारा याम्यव्यपञ्चवः स्वचरैरेरगामिप्रभृतयो जन्तवश्चा-
१३ सन् । अनन्तरं हे पितर उत्याद्य हत्वा भुञ्ज तम्प्रतीचं भगवीया वाणी
१४ जाता । तदा पितरः प्रत्यवदत् हे प्रभो ईदृशं मा भवत्, अहम् एतत् कार्त्तं
१५ यावत् प्रतिषिद्धम् अगुचि वा द्रव्यं किञ्चिदपि न भुक्त्वाम् । ततः पुनरपि
तादृशी विहायभीया वाणी जाता यद् ईश्वरः गृहचि कृतवान् तत् प्रतिषिद्धं
१६ न जानोहि । इत्थं चिः सति तत् पात्रं पुनराकृतं सद् आकाशम् अगच्छत् ।
१७ ततः परं यद् दर्शनं प्राप्तवान् तस्य को भाव इत्यत्र पितरो मनसा
सन्देग्धि, एतस्मिन् समये कर्णोलिखस्य ते प्रेयिता मनुष्या दारस्य सञ्चि-
१८ धावुप्सत्, त्रिमोन् गृहमन्विच्छन्तः सन्मृद्याह्वय कथितवन्तः पितरनाथा
१९ विज्जानो यः त्रिमोन् स किमत्र प्रवसति । पुनश्च यदा पितरस्तद् दर्शनस्य
भावं मनसान्दोषयन्ति तदस्मा तमवदत् पश्य यथो जनाधर्मां स्तुगधनी ।

सम् उन्वाचावहन् निःसन्देहं तैः सह गच्छ मर्यद ते प्रेषिताः । तस्मात् १०
 पितरोऽवहन् कर्णसिन्धुप्रेरितलोकानां निकटमागत्य कथितवान् पश्यत २१
 धूयं वं मृगयन्ते य जगोहं धूयं किञ्चिन्मिसं आगताः । ततस्ते प्रत्यवदन् २२
 कर्णसिन्धुनामा शुद्धसत्त्व ईश्वरपरायणो विजृढोयदेशस्त्रानां कर्मणां
 सन्निधौ सुखाद्यापन्न एकः सेनापतिर् निजगृहं त्वामाह्वय मेतुं त्वतः
 कथां श्रोतुञ्च यविश्रुतेन समादिष्टः । तदा पितरश्चानभ्यन्तरं गीत्वा २३
 तेनामातिथं कृतवान् परेऽहनि तैः सार्द्धं याचामकरोत्, याफोन्वि-
 विनां आहूणां किञ्चनो जगत्स तेन सह गताः ।

परस्मिन् दिवसे कैसरियानगरमध्यप्रवेशसमये कर्णसिन्धो ज्ञातिबन्धून् २४
 आहूयानीय तान् अपेक्ष्य स्थिताः । अनन्तरं पितरं गृहं उपस्थिते २५
 कर्णसिन्धो शब्दात् कृत्य चरणयोः पतित्वा प्राशमत् । तदा पितर- २६
 लमुत्थाप्य कथितवान् उत्तिष्ठारुमपि मानुषः । तदनन्तरं कर्णसिन्धेन २७
 साकम् आसपन् गृहं प्राविशत्, अपरञ्च तन्मध्ये वज्रलोकानां समागमं
 दृष्ट्वा तान् अवदत्, अन्यजातीयलोकैः सहस्रसपत्नं वा तेषां गृहमध्ये प्रवेशनं २८
 विजृढोयानां निषिद्धम् अस्मीति धूयम् अवगच्छथ किन्तु कमपि मानुषम्
 अव्यवहार्यम् अशुचिं वा ज्ञातुं मम नोचितम् इति परमेश्वरो मां
 आपितवान् । इतिहेतोरज्ञानप्रवणमात्रात् काश्चनापत्तिम् अकृत्वा २९
 धुम्नाकं समीपम् आगतोस्मि, प्रच्छामि धूयं किञ्चिन्मिसं माम् आह्वयत ।
 तदा कर्णसिन्धो कथितवान् अथ सत्वारि दिनानि जातानि स्तावदेतां ३०
 यावद् अहम् अमाश्वर आसम् ततस्तृतीयप्रहरे सति गृहे प्रार्थनसमये
 तेजोमयवक्त्ररुद् एको जगो मम समचं तिष्ठन् एतां कथाम् अकथयत्,
 चे कर्णसिन्धु तदीया प्रार्थना ईश्वरस्य कर्णलोचरा तव दानादि साक्षि- ३१
 स्वरूपं सत् तस्य दृष्टिगोचरमभवत् । अतो याफोन्विगरं प्रति लोकान् ३२
 प्रक्षित्य तत्र समुद्रतीरे शिमोन्नाजः कस्यचिद्वर्ककारस्य गृहे प्रवासकारी
 पितरणाञ्च विख्यातो यः शिमोन् तमाह्वय ततः स आगत्य माम् उप-
 देशयति । इतिकारणात् तत्त्वज्ञानं तव निकटे लोकान् प्रेषितवान् तस्मात्

नतवान् इति भद्रं कृतवान् । ईश्वरो बान्धाख्यानानि कथयितुम् आदिशत्
तानि श्रोतुं वयं सर्वे साम्प्रतम् ईश्वरस्य साक्षात् उपस्थिताः स्मः ।

- २० तदा पितरः इमां कथां कथयितुम् आरब्धवान् ईश्वरो मनुष्याणाम्
२५ अपक्षपाती सन् यस्य कस्यचिद् द्वेषस्तथैव लोकसत्सङ्गाद्गीता सत्कर्म्म
करोति स तस्य साक्षी भवति, एतस्य निश्चयम् उपलब्धवानहम् ।
२६ योऽह्ना मज्जने प्रचारिते सति गालोर्द्वेषमारभ्य समस्तविजृम्भदीपदेवे
२७ सर्वेषां प्रभु र्धो श्रीशुक्लीश्वरेण ईश्वर इत्याद्येस्त्वङ्गानां निकटे यं सुसंवादं
२८ प्रेष्य सर्वलोकान् संवादं प्राचारयत् तमुपदेष्टुं यत् श्रुतवन्तः । फलतो नाधि-
रीयथीश्वर ईश्वरेण पवित्रेषात्मना कृत्वा चाभिविक्रमे सति स्वाने स्थाने
२९ भ्रमन् सुक्रियां कुर्वन् प्रैतानां किष्टान् सर्वलोकान् स्वस्थान् अकरोत्, यत
ईश्वरस्तस्य सहाय आसीत् तथा विजृम्भदीपदेवे विकृन्नासमन्तरे च यद्यत्
३० कर्माकरोत् तेषां सर्वेषां साक्षिणो वयं भवामः । अपरस्य लोकान् कुत्रे
वेधित्वा हतवन्तः, किन्तु हतौयदिवसे ईश्वरस्तमुत्साय्य सप्रकाशं तमदर्शयत् ।
३१ सर्वलोकानां निकट इति नहि किन्तु तस्मिन् यत्कालादुत्थिते सति तेन
साङ्ख्यं भोजनं पानञ्च हतवन्त एतादृशा ईश्वरस्य भगोनीताः साक्षिणो ये
३२ वयम् अस्माकं निकटे ऽर्शयत् । अपरस्य जीवितहृतोभयलोकानां
विचारं कर्तुम् ईश्वरो यं निश्चयवान् स एव सज्जन इमां कथां प्रचार-
३३ यितुं तस्मिन् प्रमाणं दातुञ्च मोक्षान् आह्वापयत् । पुनश्च यस्तस्मिन्
विश्वसिति स तस्य नाष्ठा पापात्मनो भविष्यति तस्मिन् सर्वे भविष्यदा-
दिनोपि एतादृशं साक्ष्यं ददति ।
३४ पितरस्यैतत्कथाकथनकाले सर्वेषां श्रोतृणामुपरि पवित्र आत्मा-
३५ वारोहत् । ततः पितरेण साङ्ख्यम् आगतास्त्वक्केदिनो विश्वामिनो लोका
३६ अन्यदेवोद्येभ्यः पवित्र आत्मनि दत्ते सति, ते नानाजातीयभाषाभिः
कथां कथयन्त ईश्वरं प्रशंसन्ति, इति दृष्ट्वा युवा च विस्मयम् आपद्यन्त ।
३७ तदा पितरः कथितवान् यद्यपि ये पवित्रम् आत्मानं प्राप्तास्तेषां
मज्जनीयं कर्म्म किं कोपि निवेष्टुं शक्नोति ? ततः प्रभो गीतां मज्जिता

भक्तेति तावन्नापयत् । अनन्तरं ते सैः सार्द्धं कनिषद्दिनानि स्नातुं ३८
तं प्रार्थयन्त ।

११ एकादशोऽध्यायः ।

१ कनकक्षेदिनः प्रति दुर्गवाद् प्रचारयितुं पितरं प्रति लकक्षेदिनां तर्जनं तान्
प्रति तस्मात्तत् १६ आश्विनशिवानगरं प्रति वर्षायाः प्रेरणं २५ पैलाश्वेषे
वर्षायाः तर्जनं २० दुर्गवाद् प्रचारयितुं पैलाश्वी चिकित्सते धन-
प्रेषणम् ।

इत्थं भिन्नदेशीयलोका अपीश्वरस्य वाक्यम् अष्टहम् दर्शयामास १
चित्रदोयदेशप्रेरिता भ्रातृगणश्च श्रुतवन्तः । ततः पितरे चित्रशालम् २
नगरं गतवति लकक्षेदिनो मोक्षास्तेन सह विवदमाना अवदन्त्वम् अत्यन्तं ३
क्षेदिलोकानां गच्छं गत्वा तैः सार्द्धं भुक्तवान् । ततः पितर आदितः कमल- ४
स्तकार्यस्य सर्ववृत्तान्तमाख्यातुम् आरब्धवान् । यक्षोन्नगर एकदाहं ५
प्रार्थयमानो मूर्धितः सन् दर्शनेन चतुःषु कोणेषु लब्धमानं वृहदक्षमिव
पात्रमेकम् आकाशादवक्ष्य मक्षिकटम् आगच्छत् अपश्यम् । पश्चात् तद् ६
अनन्यवृत्त्या दृष्ट्वा विविच्य तस्य मध्ये नामाप्रकारान् घाम्यन्वपश्यन्
शरीरगमिष्वेचरांश्च दृष्टवान् । ततो हे पितर त्वमुत्थाय गत्वा भुञ्ज मां ७
समोऽथ कथयन्तं ब्रह्ममेकं श्रुतवान् । ततोऽहं प्रत्यवदं हे प्रभो नेतव्यं भवतु ८
यतः किञ्चन निविद्धम् अशुचि द्रव्यं वा मम मुखमथं कदापि न प्रावि-
शत् । तत ईश्वरो दत्त शुचि कृतवान् तन्निषिद्धं न जानोहि हि ९
मीमांसीदृष्टी विहायषीषा वाणी जाता । विरित्यं मति तत् सर्व्वे १०
पुनराकाशम् आकृष्टं । पश्चात् कैशरियानगरात् यथा अना मक्षिकटं ११
प्रेषिता यत्र निवेशने स्थितोऽहं तस्मिन् समये तेषां पातिष्ठम् । तदा १२
निःसन्देहं तैः सार्द्धं स्नातुम् आत्मा मामादिष्टवान् ; ततः परं मया सह तेषु
धन्यभ्रातृषु गतेषु यद्यं तस्य मनुजस्य गच्छं प्राविशाम् । सोऽस्माकं निकटे १३
कथामेताम् अकथयत् एकदा दूत एकः प्रत्यक्षीभूय मम गृहमध्ये तिष्ठन्
आमित्राश्चाक्षितवान् यक्षोन्नगरं प्रति लोकान् प्रक्षित्य पितरनाम्न
विस्मातं त्रिमोक्षम् आह्वययत्, ततस्तव त्वदीयपरिवाराणाञ्च येन परिवारं १४

- १२ भविष्यति तत् स उपदेक्ष्यति । अनन्तरम् अर्धं तां कथामुवाच कथितवान्
तेन प्रथमम् अस्त्राकम् उपरि यथा पवित्र आत्मावच्छेदवान् तथा तेषा-
१३ मध्यपरि वसनवच्छेदवान् । तेन घोहनं जले मज्जितवान् इति कथं किन्तु
पूर्वं पवित्र आत्मनि मज्जिता भविष्यति इति वदन्त्यं प्रभुहृदितवान्
१४ तत् तदा मया स्तुतम् । अतः प्रभो योऽङ्गुलीष्टे प्रत्ययकारिणी ये वचम्
अस्त्राभ्यम् ईश्वरो षट् दत्तवान् तत् तेभ्यो लोकेभ्योपि दत्तवान् ततः कोहं
१५ किमहम् ईश्वरं वारयितुं शक्नोमि? कथामेतां श्रुत्वा ते शान्ता ईश्वरस्य
मुणान् अनुकीर्त्तय कथितवन्तः, तर्हि परमायुः प्राप्तिनिमित्तम् ईश्वरो-
न्वदेष्टीत्यलोकेभ्योपि मनःपरिवर्धनरूपं दानम् अदात् ।
- १६ अपरञ्च तस्मिन् समये स्तिष्ठानं प्रति य उपद्रवोभूत् तेन विकीर्णः
सन्तो ये गतास्ते कैनीकीकुप्रान्तिवस्त्रियासु भूमित्वा केवलचिज्जदीय-
१७ लोकान् विना कस्याप्यस्य समीप ईश्वरस्य कथां न प्राचारयन् ; किन्तु
तेषां कुप्रोथाः कुरीमीथाश्च किञ्चन्तो जना आन्तिवस्त्रियानगरम् आगत्य
१८ युनानिद्यानिवाविचिज्जदीयानां समीपेपि प्रभोर्वाग्मोः कथां प्राचारयन् ;
अपरं प्रभोः करस्तेषां सहाय आसीत् तस्माद् अनेका लोका विश्वस्य प्रभुं
१९ प्रति परावर्त्तन्त । इति वार्त्तायां विद्वन्नालमसमण्डलीयलोकायां कर्ष-
२० गोचरीभूतायाम् आन्तिवस्त्रियानगरं गन्तुं ते वर्षेभ्यो प्रेरयन् । ततो
२१ वर्षेभ्योऽनन्तरं स्नान उपस्थितः सन् ईश्वरस्यानुग्रहस्य फलं दृष्ट्वा शान्तो
जातः, अपरञ्च स स्वयं बाधुः पुनश्च विश्वेभ्यः पवित्रेणात्मना च परिपूर्णः
सन् मनो निष्ठया प्रभावावत्त्वा स्थातुं सर्वान् उपदिष्टवान् तेन प्रभोः
श्रिया अनेका अवर्द्धन्त ।
- २२ शेषे शैलं मृगयितुं वर्षेभ्योऽनन्तरं नगरं प्रहृतवान् तत्र तस्योद्देशं
२३ प्राप्य तम् आन्तिवस्त्रियानगरम् आनयत् ततो मण्डलीयलोकाः सह
सर्वा लब्ध्वा वत्सरमेकं यावद् बज्रलोकां उपदिष्टात् तस्मिन् आन्तिव-
स्त्रियानगरे श्रियाः प्रथमं स्त्रीष्टीयनाम्ना विख्याता अभवन् ।
- २४ ततः परं भविष्यद्वादिनये शिष्टनालम् आन्तिवस्त्रियानगरम् आनन्ते

यति आगावनामा तेषामेक उत्थाय आत्मनः शिष्या सर्वदेहे दुर्भिक्षे २८
भविष्यतीति आपितवान् ; ततः कौटिल्यकैश्वरस्याधिकारे यति तत्
प्रत्यक्षम् अभवत् । तस्मात् शिष्या एकैकज्ञः स्वस्वशास्त्रानुसारतो थिज्जदीय- २९
देशनिवासिनां आहूणां दिनयापनायै धनं प्रेषयितुं निश्चित्य वर्षेणा- ३०
शौलयाः करैः प्राचीनलोकानां समीपं तत् प्रेषितवन्तः ।

१९ द्वादशोऽध्यायः ।

१ हेरोदुराजोऽपि पितरस्य कारायां बन्धनं दूतेन तस्य भोजनञ्च १९ तद्विधोऽपि
पितरस्य गमनं रक्षकान् कर्तुं हेरोदुराजा च २० अभिमानाद्
हेरोदुराजस्य विमानं रक्षकस्य कथायाः सप्तमया च ।

तस्मिन् समये हेरोदुराजो मण्डप्याः कियज्जनेभ्यो दुष्टं द्रातुं १
प्रारभत विशेषतो बोद्धुः बोद्धरं चाकुर्वं करवासाधतेन हतवान् । २
तस्माद् थिज्जदीयाः समुष्टा अभवन् इति विज्ञाय स पितरं धर्तुं ३
गतवान्, तदा किलशून्यपूपोत्सवदिनम् उपातिष्ठत् । अत उत्सवे गते यति ४
लोकानां समस्तं तं वहिराभियामीति मनसि स्त्रिरीकृत्य स तं धारयित्वा
रक्षणार्थम् एकैकसंघे सत्वारो जनाः सन्ति येषां तेषां सत्त्वैर् रक्षक-
संघानां समीपे तं समर्थं कारायां स्थापितवान् । किन्तु पितरस्य कारा- ५
स्थितिकारणान् तदर्थं मण्डप्या लोकान् अविश्रामम् रक्षकस्य समीपे प्रार्थ-
नाम् अकुर्वन् । अनन्तरं हेरोदि तं वहिराभयितुं उद्यते यति तस्मां रात्रौ ६
पितरो रक्षकद्वयमध्यस्थाने शून्यद्वयेन बद्धः सन् निद्रित आसीत्, तथा
दौवारिकः कारायाः समुखे तिष्ठन् दारम् अरहत् । इतस्मिन् समये ७
परमेश्वरस्य दूते समुपस्थिते कारा दीप्तिमती जाता, ततः स दूतः पितरस्य
कुलावाचांते कृत्वा तं जागरयित्वा भाषितवान् तर्ह्यमुत्तिष्ठ, ततस्तस्य ८
शस्त्रस्वशून्यद्वयं गलत् पतितं । अनन्तरं स दूतसमवदत् बद्धकटिः सन् ९
पादयोः पादुके अपि । तेन तथा ह्येति दूतसं उक्तवान् नाभीसकलं
गात्रे निधाय मम पश्चाद् रहि । ततः पितरस्य पश्चाद् अजन् वहिर- ९
गच्छन् किन्तु दूतेन कर्षितद् हतमिति सत्यमज्ञात्वा स्मरं ज्ञातवान् ।

- १० इत्थं प्रपन्नाः दितोयस्य कारः सञ्चिता येन योद्धुर्निश्चितदलेषु कलरं
मन्त्रोः तन्मन्त्रोपं प्राप्नुतां तत्तत्तस्य कवाटं खरं मुकुटमन्त्रात् तत्तत्तस्य
कवाटं कञ्चिर्भूत्वा मर्मिकस्य सीमां यावद् गतो ; ततोऽकस्मात् स दूतः
- ११ पितरं त्यक्तवान् । तदा स चेतनां प्राप्य कथितवान् निजदूतं प्रेषित्वा
परमेष्ठरो हेरोदो हस्त्यद् विज्रदीयस्योक्तानां सर्वज्ञायाश्च मां समुद्धृत-
वान् इत्यहं निश्चये ज्ञातवान् ।
- १२ तदनन्तरं स विविच्य यच्च बहुकः सन्भूय प्रार्थनां कुर्वन्नि तच्च प्रार्थनां
मार्कनाथा क्लिप्तातो यो योद्धुन् तस्य मातुर्मरियमो निवेदनं गतः ।
- १३ अपरं पितरेषु वहिर्दार आहते सति रोदानामा बालिका द्रष्टुं गता ।
- १४ ततः पितरस्य स्वरं श्रुत्वा मा हर्षयुक्ता सती द्वारं न मोचयित्वा पितरो
- १५ द्वारे तिष्ठतीति वार्त्तां वक्रुम् अभ्यन्तरं धावित्वा गतवती । ततस्ते
प्राविचन् लमुन्नत्ता जातासि किन्तु सा मुकुर्मुज्जहत्तवती सत्यमेवैतत् ।
- १६ तदा ते कथितवन्तस्त्वर्हि तस्य दूतो भविष्यति । अपरं पितरो दारमा-
हृतवान् एतस्मिन्नन्तरे ते द्वारं मोचयित्वा पितरं दृष्ट्वा विस्मयं प्राप्ताः ।
- १७ ततः पितरो निःशब्दं स्थातुं तान् प्रति हस्तेन सङ्केतं कृत्वा परमेष्ठरो
येन प्रकारेण तं काराया उद्धृत्यानीतवान् तस्य वृत्तान्तं तानज्ज्ञापयत् ; अपरं
गत्वा याकुवं भ्रातृगणस्य वार्त्तामेतां वदतेत्युक्त्वा स्नानान्तरं प्रक्षिप्तवान् ।
- १८ तदनन्तरं प्रभोते सति पितरः क गत इत्यत्र रक्षकाणां मध्ये मशान्
- १९ कलशो जातः । ततो बद्धं खण्डयित्वा तस्योद्देशे न प्राप्तिं सति हेरोद्
रक्षकान् संवृष्ट्य तेषां प्राणान् चक्रुस् आदिष्टवान् । पश्चात् स विज्रदीय-
प्रदेशात् कैपरिधानगरं गत्वा तत्रावस्थितिं कृतवान् ।
- २० शिरसीदोमद्देशो लोकेभ्यो हेरोद् प्राकुप्यत् किन्तु ते सर्वे दूतः
मन्त्रोः सन्तस्तस्य समीपं उपस्थाद्य ह्यास्त्रामानं तस्य वक्षस्योद्देशोऽर्थं
वदार्थं कृत्वा हेरोदा माहूँ सन्धिं प्रार्थयन्त यतस्तस्य रातो देवेन तेषां
- २१ देवद्विजानां मरणम् अभवत् । अतः सुवदिन् निरूपितदिने हेरोद् राज्य-
मीये वक्षं परिधात्य विह्वलनि समुपविष्ट तान् प्रति कर्षीं प्रावीत तन्नि

लोका उद्योकारं प्रत्यवदन्, इह मनुजानां रथो नष्टि देवताया इहः । तदा २२
 हेरोद् ईश्वरस्य सम्पन्नं जाकरोत्, तस्माद्धेतोः परमेश्वरस्य धूतो वृष्टात् तं २३
 प्रावृणत् तेनैव स कीटैः क्षीणः सन् प्राणान् अजहात् । किन्वीश्वरस्य कथो २४
 हेनं व्यास प्रमत्ताभवत् । ततः परं वर्षव्याघ्रैस्तैः यस्य कर्मणि भारं २५
 प्राप्तुर्ना माभ्यां तस्मिन् सन्नादिते सति मार्कणाद्या विख्यातो यो वोहन् तं
 वज्रिणं कृत्वा यिद्वज्रास्मृगनरात् परावृणत् गतौ ।

१२ वयोदशोऽध्यायः ।

१ चन्द्रदेवीयान् प्रति वर्षव्याघ्रैस्तयोः प्रेषणं ॥ सर्जिष्यैस्तस्य प्रेषणं सर्जिष्य-
 योऽस्य साधविनर्षीरोऽस्य इत्यादिः १२ क्षान्तिविवेकान्नमरं पौलस्त्योऽस्य
 प्राचारः २३ परिचाकस्यापहृताय तस्य विनयः २४ वृद्धकोटीः कथाप्रवृत्तं
 २५ शिञ्जदीयजोक्तानां विपरीतमर्थः ।

अपरञ्च वर्षव्याः, शिमोन् यं नीनिरं वदन्ति, कुरीनीयलूकियो, १
 हेरोदा राजा सह छतविद्याभ्यासो मिमहेम्, शैलादवश्यं कियन्तो
 जना भविष्यदादिन उपदेष्टारं आन्तिवखियानगरे स्थितवन्तः । अपरं २
 कथोपवाधं कृत्वेश्वरम् असेवन्त तस्मिन् समये पवित्रं आत्मा कथित-
 वान् नहं यस्मिन् कर्मणि वर्षव्याघ्रैस्तैः नियुक्तवान् तत्कर्म कर्तुं तौ
 पृथक् कृत्वा दत्त । ततस्ताभ्याम् उपवासप्रार्थनयोः छतयोः सतोसे तयो ३
 नीकयो ईश्वरार्पणं कृत्वा तौ व्यसृजन् ।

ततः परं तौ पवित्रेणात्मना प्रेरितौ सन्तौ सिलूकियादेः उपस्थाय ॥
 समुद्रपथेन कुपोपदीपम् अगच्छतां । ततः शालाभीनमरम् उपस्थाय तत्र ५
 शिञ्जदीयानां भजनभवनं गत्वेश्वरस्य कथां प्राचारयतां, योऽहमपि
 तत्समश्चरोऽभवत् । इत्थं ते तस्योपदीपस्य सर्वत्र भ्रमन्तः पाफ- ६
 मरं उपस्थिताः, अनन्तरं सुविवेकेन सर्जिष्यैस्तनाम्ना तद्देशाधिपतिना
 सह भविष्यदादिनो वेदधारी वर्षाशुभामा यो मायावी यिञ्जदी
 नाद्योत् तं साक्षात् प्राप्तवन्तः । ततः परं तद्देशाधिप ईश्वरस्य कथां ७
 श्रोतुं वाञ्छन् पौलस्त्यव्याघ्रैः न्यमन्वयतः, किन्त्विसुमा अर्थात् चं मायाविनं
 कदन्ति स देशाधिपतिं धर्ममार्गाद् वदिर्भूतं कर्तुम् अथततः तस्मात् ८

- मैत्रेयऽप्येतत् पवित्रेभ्यस्तथा परिपूर्वः सन् तं महाप्रज्ञं महाकर्म-
- १० दृष्टिं कृत्वाकथयन् हे नरकिन् धर्मदेयिन् कौटिल्यादुपपन्नैर्भां परि-
पूर्व तं किं प्रभोः अक्षयस्य विपर्ययं कर्तुं निवृत्तौ न भविष्यति ।
अधुना परमेश्वरस्य समुचितं करिष्यति तेन कतिपयदिनानि ॥
- ११ अन्धः सन् सूर्यमपि न द्रक्ष्यति । तत्पश्चाद् रात्रिवद् अन्धकारकालं
दृष्टिम् आच्छादितवान् ; तस्मात् तस्य हस्तं धर्तुं न लोकमन्यच्छन् इत-
- १२ स्तौते भ्रमणं कृतवान् । एतां घटनां दृष्ट्वा स देशाधिपतिः प्रभूपदेणाद्
विप्रित्य विश्रामं कृतवान् ।
- १३ तदनन्तरं पौलस्तसङ्गिगणस्य पाप्मनमरात् पोतं बाष्पयित्वा पाण्यु-
लियादेशस्य पर्णिमगरम् अगच्छन् किन्तु योद्धन् तेषां समीपाद् एव
- १४ यिष्णुशास्त्रं प्रत्यागच्छत् । पश्चात् ते पर्णिता यात्रां कृत्वा पिसिदिया-
देशस्य आग्नियस्त्रियानगर उपस्थाय विश्रामवारे भजनभक्तं प्रविष्ट
- १५ समुपाविष्टम् । व्यवस्थाभविष्यदाक्षयोः पठितयोः सतो हे भ्रातरो लोकात्
प्रति सुभाके काचिद् उपदेशकया यद्यस्ति तर्हि तां वदत तान् प्रति
- १६ तस्य भजनभवनस्याधिपतयः कथाम् एतां कथयित्वा प्रैषयन् । अतः पौल
उत्तिष्ठन् वस्त्रेण सङ्केतं कुर्वन् कथितवान् हे इत्याद्येलीयमनुष्ठा हे
- १७ ईश्वरपरायणाः सर्वे लोका अवधानं कुर्वत । एतेषामिष्टायेष्टोक्तानाम्
ईश्वरोऽप्याकं पूर्वपुरुषान् ममोनीतान् कृत्वा गृहीतवान् ततो मिसरि
देशे प्रवसनकाले तेषामुत्तिष्ठति कृत्वा तस्मात् स्त्रीयवाङ्मयस्य तान् वधिः
- १८ कृत्वा समामयत । तदनन्तरं चलारिणदत्तरान् याक्त्वा महाप्रान्तरे तेषां
- १९ भरणं कृत्वा किनान्देशान्तर्भवन्तीनि सप्तराज्यानि ग्राहयित्वा गुटिका-
- २० पातेन तेषु सर्वदेशेषु तेभ्योऽधिकारं दत्तवान् । अपरं पञ्चाशदधिकवतः-
वतेषु वत्सरेषु गतेषु क्षिमेत्येव भविष्यदादिपर्वन् तेषामुपरि विशाहधि-
- २१ क्त्वा नियुक्तवान् । तदनन्तरं ते राज्ञि प्रार्थिते, ईश्वरो विन्यामेलीयं वंश-
वातस्य कीदृशः पुत्रं शीलं चलारिणदत्तपर्वन् तेषामुपरि राज्यान् दत्तवान् ।
- २२ पश्चात् तं परच्युतं कृत्वा यो मदिराश्रितः सर्वैः करिष्यति तादृशं सम-

मनोभिमतम् एकं जनं यिष्यः पुत्रं दायूदं प्राप्तवान् इदं प्रमाणं यस्मिन्
दायूदि स दत्तवान् तं दायूदं तेषामुपरि राजवं कर्तुम् उत्पादितवान् ।
तस्य स्वप्रतिश्रुतस्य वाक्यस्थानुसारेण दस्तावेष्कोकाणां निमित्तं तेषां २३
मनुष्याणां वंशद् ईश्वर एकं योशुम् अर्थात् चातारम् उत्पादयत् । तस्य २४
प्रकाशनात् पूर्वं योहन् दस्तावेष्कोकाणां सन्निधौ मनःपरावर्तनस्य
मञ्जनं प्राचारयत् । अपरञ्च यस्य कर्मणि भारं प्राप्तवान् योहन् तम् २५
निष्पादयन् यतां कथां कथितवान् धूयं मां कं जनं जानोथ, अहम् अभि-
षिक्तो नहि किन्तु पश्यत यस्य पादयोः पादुकयो बन्धने मोचयितुमपि
योग्यो ॥ भवामि तादृश एको जनो मम पश्चाद् उपतिष्ठति ।

हे इज्राहीमो वंशजाता भ्रातेरो हे युष्माकं मध्ये थावनो सौकाशे २६
शराद् बिभ्यतो युष्मान् प्रति परिचाणस्य कथैवा प्रेरिताभवत् ।
यिक्ञालमनिवासिनस्तेषाम् अधिपतयस्य तस्य परिचयं न प्राप्य प्रति- २७
विश्रामवारं पठनोयं यद्भविष्यद्वादिनां वचनं तस्याभिप्रायम् अकुञ्जा च
तस्य बधेन तद्वचनं सफलम् अकुर्वन् । अपरञ्च प्राणहननस्य कमपि हेतुम् २८
अप्राप्यापि पिलातस्य निकटे तस्य बधं प्रार्थयन्त । अपरञ्च तस्मिन्त्याः २९
कथा लिखिताः सन्ति तदनुसारेण कर्षं सप्याद्य तं कुशाद् अवतार्य
शस्त्राने शयितवन्तः । किन्त्वोश्वरः शस्त्रानात् तमुदसापयत्, पुनश्च ३०
गालील्प्रदेशाद् यिक्ञालमनगरं तेन सार्द्धं ये लोका आगच्छन् स वड्ड- ३१
दिनानि तेभ्यो दर्शनं दत्तवान् अतस्ते लोकान् प्रति सार्जितः सन्ति ।
अपरञ्चास्माकं पूर्वपुरुषाणां समक्षम् ईश्वरो यस्मिन् प्रतिज्ञातवान् यथा ३२
'तं मे पुत्रोसि चाद्यत्वं समुत्थापितवानहम् ।'

इदं यद्वचनं दितोयगोते लिखितमास्ते तद् यीशोहत्यानेन तेषां ३३
सन्ताना ये वयम् अस्माकं सन्निधौ प्रत्यक्षं कृतवान् युष्मान् दमं सुखंवाद्
प्रापयामि । परमेश्वरेण शस्त्राणात् तस्योत्थानकरणेन तदीयं शरीरं ३४
कदापि न वेत्सते, एतस्मिन् स स्वयं कथितवान् यथा दायूदं प्रति प्रति-
ज्ञातो वो वरसमहं तुभ्यं दास्यामि । तदन्यस्मिन् गोतेऽपि कथितवान् ३५

‘क्षकीयं पुस्तकं तं चयितुं न च दास्यसि ।

- २६ दास्यद् ईश्वराभिमतं किंवां कुर्वन् निजायुषि व्ययिते सति स महा-
 २७ मित्रं प्राप्य निजैः पूर्वपुरुषैः सह मिलितः सन् शरीरतः, किन्तु यमो-
 २८ श्वरः शम्भानाद् उदस्त्रापयत् स नासीयत । अतो हे आतरः, अनेन अनेन
 २९ पापमोचनं भवतीति युष्मान् प्रति प्रचारितम् आलो; फलतो मुखावव-
 ३० क्षया ययं येभ्यो दोषेभ्यो मुक्ता भवितुं न शक्यथ तेभ्यः सर्वदोषेभ्य
 एतस्मिन् अने विश्वासिनः सर्वे मुक्ता भविष्यन्ति कथामेतां ययं आगोत ।

४० अष्टाध्याय

‘अवशाकारिणो लोकाश्चतुर्होस्य पश्यत ।

तथैवामन्त्रं ज्ञात्वा स्थात ययं विसृजिताः ।

यतो युष्मानु तिष्ठन्तु करिष्ये कर्म तादृशं ।

येनैव तस्य वृत्तान्ते युष्मभ्यं कथितेऽपि हि ।

ययं ■ तन्तु वृत्तान्तं प्रत्येक्यथ कदाचन ।’

- ४१ येयं कथा भविष्यदादिनां ग्रन्थेषु लिखितास्ते सावधाना भवत सा कथा
 यथा युष्मान् प्रति न घटते ।
 ४२ अपरस्य यिज्जदीयेषु भजनभवतान् निर्गतेषु भिन्नदेशीयैर्वत्समाणा
 प्रार्थना कृत्वा, आगामिनि विश्रामवारेऽपि कथेयम् अस्मान् प्रति
 ४३ प्रचारिता भवन्ति । अपरं सभाया भक्ते सति बहवो यिज्जदीयलोका
 यिज्जदीयमतप्राहिणो भक्तलोकाश्च वर्षव्यापौलयोः पश्चाद् आगच्छन्
 तेन तौ तैः सह नानाकथाः कथयितेश्वरानुग्रहाश्रयं कृत्वा स्थातुं तान्
 प्रवर्तयतां ।
 ४४ अन्तरम् आगामिनि विश्रामवारे नगरस्य प्रायेण सर्वे लोका ईश-
 ४५ वीयां कथां श्रोतुं मिलिताः, किन्तु यिज्जदीयलोका अननिवहं विलोका
 ईश्वया परिपूर्णाः सन्तो विपरीतकथाकथनेनैश्वरनिन्दया च पौलमेतां
 ४६ कथां स्फुटयितुं चेष्टितवन्तः । ततः पौलमर्धेभ्यो सारयं कृत्वा कथित-
 वन्तो प्रथमे युष्माकं सविधावीश्वरीयकथायाः प्रचारणम् उचितमासीत् ।

इति सत्यं किन्तु तद्वाक्यत्वकरणेन व्युत्पन्नं समन्ताद्युपोऽद्योग्यं
दर्शयथ, एतत्कारणाद् वयम् अन्यदेशीयलोकानां समीपं गच्छामः ।
प्रभुरस्मान् इत्थं आदिष्टवान् यथा

३७

‘धावच्च जगतः सीमां लोकानां चाणकारणात् ।

मयान्यदेशमध्ये त्वं स्थापितोभूः प्रदीपवत् ।’

तदा कथामीदृशीं श्रुत्वा भिन्नदेशीया आह्लादिताः सन्तः प्रभोः कथां ३८
धन्यां धन्याम् अदहन् अपरं धावन्तो लोकाः परमायुःप्राप्तिनिमित्तं
निरूपिता आसन् ते व्यथसन् । इत्थं प्रभोः कथा सर्वदेशं व्याप्नोत् । किन्तु ३९
यिज्जदीयाः सम्मान्याः कतिपया भक्ता द्योषितो नगरस्य प्रधानपुरुषांश्च ५०
कुप्रवृत्तिं यादृशित्वा पौलवर्णव्यो ताडयित्वाभ्यस्ताद् प्रदेशाद् दूरीकृतवन्तः ।
अतः कारणात् तौ निरुपदधूसीस्तीषां प्रातिकूल्येन पातयित्वेकनियं ५१
भगरं गतौ । ततः त्रिव्यगण आनन्देन पवित्रेणात्मना च परिपूर्णोभवत् । ५२

१४ चतुर्दशोऽध्यायः ।

१ इकनियनगरे वर्धन्वापौःकथोक्तावन् ८ लुक्तागरे कञ्जमण्डपस्य स्वास्थं तस्माद्
वर्धन्वापौःकथोः सत्कारं कर्तुं लोकानामयमः १९ प्रसूराधामात् पौनस्य रक्षा
वर्धन्वापौःकथोः सांवादेशमलं सख्यलोकानां स्वीयकरणम् चान्तिवाक्यासा-
मखलोमति स्वीयकर्मणे वाचाप्रेषणम् ।

ततः परं तौ द्वौ जनौ युगपद् इकनियनगरीययिज्जदीयानां भजन- १
भवनं गत्वा यथा बहवो यिज्जदीया अन्यदेशीयलोकाश्च व्यथसन् तादृशीं
कथां कथितवन्तौ । किन्तु विश्वामहीना यिज्जदीया अन्यदेशीयलोकान् २
कुप्रवृत्तिं यादृशित्वा भ्रातृगणं प्रति तेषां वैरं जनितवन्तः । अतः स्वानु- ३
ग्रहकथायाः प्रमाणं दत्त्वा तयो रक्षैर्बज्रलक्षणम् अहुतकर्म च प्राकाशयद्
थः प्रभुस्तस्य कथाः सादृशेन प्रचार्य तौ तत्र वज्रदिनानि समवा-
तिष्ठेतां । किन्तु कियन्तो लोका यिज्जदीयानां सपत्नाः कियन्तो लोकाः ४
पेरितानां सपत्ना जाता अतो नागरिकजननिवहमध्ये भिन्नवाक्यत्वम्
अभवत् । अनन्तरम् अन्यदेशीया यिज्जदीयास्तेषाम् अधिपतयश्च दौरास्यं ५
कृत्वा तौ प्रसूरैराहन्तुं उद्यताः । पश्चात् तौ तद्वाक्तीं प्राप्य लुकायनिया ६

७ देशस्थानमर्षनिर्मुखादर्थ्या तत्समीपस्थदेशश्च पञ्चायिला तच्च सुखं वादं प्राचारयतां।

८ ततोभयपादयोश्चलनशक्तिहीनो जम्मारभ्य खञ्जः कदापि नमर्षं नाकरोत् एतादृशं शको मानुषे लूत्तानगरं उपविश्य पौलस्त्य कथां

९ श्रुतवान्। एतस्मिन् समये पौलस्त्यमृतिं दृष्टिं कृत्वा तस्य स्नाने विश्वासं

१० विदित्वा प्रोचैः कथितवान् 'पद्भ्यामुत्तिष्ठन् षड्भुजैः। ततः स उल्लङ्घ्यां

११ कृत्वा गमनागमने कृतवान्। तदा लोकाः पौलस्त्यं तत् कार्ये विशोक्त्य

लुकायनीयभाषया प्रोचैः कथामेतां कथितवान् देवा मनुष्यरूपं धृत्वा-

१२ स्नातं समीपम् अवारोहन्। अपरञ्च ते वर्णव्यां यूपितरम् अवदन्

१३ तथा पौलो मुख्या वक्त्रा तस्मात् तं मर्कुरियम् अवदन्। पश्चात् तस्य

नगरस्य समुखे स्थापितस्य यूपितरवियदस्य याजको वृषं पुष्पमालाञ्च

द्वारसमीपम् आनीय लोकैः सार्द्धं तावुद्दिश्य समुत्सृज्य दातुम् उद्यतः।

१४ किन्तु वर्णव्यापौलौ तद्वात्तां श्रुत्वा स्वीयवस्त्रं हित्वा लोकानां मध्यं वेगेन

१५ प्रविश्य प्रोचैः कथितवन्तौ हे मर्द्रेष्ठाः कुत एतादृशं कर्म कुरुथ? आवा-

मपि युष्मादृशौ सुखदुःखभोगिनौ मनुष्यौ य आकाशं पृथिवीं समुद्रञ्च

१६ तस्म्यध्वे यावन्ति वस्तूनि सन्ति तानि सर्वानि च सृष्टवान्; तथा पूर्व-

काले मर्षदेशीयलोकान् स्वस्वमार्गे चलितुमनुमतिं दत्त्वा युष्माकं हितैषी

सन् आकाशात् तोयवर्षणेन नानाप्रकारशस्त्रात्पान्तं कृत्वा भक्ष्यैरानन्देन च

युष्माकम् अन्नःकरणानि हृत्पानि कृत्वा तानि सर्ववस्तूनि निजसाधि-

१७ स्वरूपाणि स्थापितवान् तादृशो योऽमर इन्धर एताः सर्वो वृथा कल्पमाः

परित्यज्य तं प्रति यथा परावर्त्तध्वे तदर्थम् आवां युष्माकं सन्निधौ सुखं वादं

१८ प्रचारयावः। किन्तु तादृशायां कथायां कथितायामपि तथोः समीप

उत्सृष्टुं लोकनिवहं प्रायेण निवर्त्तयितुं नाशक्नुताम्।

१९ तदनन्तरं आन्तिवस्त्रियैकमियमगराभ्यां कतिपययिज्जदीचलोका

आगत्य लोकान् प्रवर्त्तय पौलम् इत्थं प्रक्षरैराग्नं तेन स स्तद्वति

२० विज्ञाय नगरस्य वहिस्तम् आकृत्य भीतवन्तः। किन्तु विषयगणे तस्य

वतुर्दिशि तिष्ठति सति स स्वयम् उत्थाय पुनरपि नगरमर्थं प्राविशत्
 तत्परेऽहनि वर्षेष्वासहितो दुर्वाभगरं गतवान् । तत्र सुसंवादं प्रचार्य २१
 बज्रलोकान् शिष्यान् कृत्वा तौ लूलाम् इकमियम् आन्तिथिस्थियाञ्च
 परादृष्ट्य गतौ । अपरञ्च बज्रदुःखानि भुक्तापीश्वरराज्यं प्रवेष्टव्यम् २२
 इतिकारणाद् धर्ममार्गे स्थातुं विनयं कृत्वा शिष्यगणस्य मनःस्थैर्यम्
 ऋक्षुवतां । अपरञ्च मण्डलीनाम् एकैकप्राचीनं नियुज्य प्रार्थनापवाधौ २३
 कृत्वा यत्प्रभौ ते व्यस्यन् तस्य हस्ते तान् समर्थं पिसिदियामध्ये २४
 पाम्फुल्लियादेशं गतवन्तौ । पश्चात् पराभगरं गत्वा सुसंवादं प्रचार्य २५
 अत्तान्तिथानगरं प्रस्थितवन्तौ । तत्पश्चात् तस्मात् समुद्रपथेन गत्वा तौ २६
 यत्कर्त्तुं समपादयतां तत्कर्त्तुं आधयितुं यन्नगरे दयालोरीश्वरस्य
 हस्ते समर्पितौ जातौ तद् आन्तिथिस्थियानगरं गतवन्तौ । पश्चात् तत्राप- २७
 स्थाय तन्नगरस्वमण्डलीं संगृह्य स्वाभ्याम् ईश्वरो यद्यत् कर्त्तुं करोत् तया
 येन प्रकारेण भिन्नदेशीयलोकान् प्रति विश्वासरूपदारम् अमोचयद् एतान्
 सर्व्वलुप्तान् तान् ज्ञापितवन्तौ । ततस्तौ शिष्यैः सार्द्धं तत्र बज्रदिनानि २८
 व्यस्यताम् ।

१५ पञ्चदशोऽध्यायः ।

१ लब्धेदे विवादः ६ भविष्य प्रेरितानां मन्त्राविचारः १९ लब्धेदिलोकेषु
 याकुभेविचारः २९ वर्षेष्वाधिलेखो ईशाभ्यां पञ्चपञ्च २० आन्तिथिस्थियां
 तेषां भिन्नसंज्ञ ३६ विवादहेतोः भयं विच्छेदय ।

तदनन्तरं चिह्नद्वयदेशात् कियन्तो जना आगत्य भ्रातृमणभित्तं १
 शिषितवन्तो मुसायवस्वया यदि युष्माकं स्वक्केदे ॥ भवति तर्हि
 क्वं परिचाषं प्राप्नु न शक्यय । ततः पौलवर्णव्यै तैः सह बहून् विचारान् २
 विवादांश्च कृतवन्तौ ततः परं मण्डलीयलोका एतस्याः कथायास्तत्त्वं
 ज्ञातुं चिह्नशालमनगरस्थान् प्रेरितान् प्राचीनांश्च प्रति पौलवर्णव्यै-
 प्रभृतीन् कर्त्तपयजनान् प्रेषयितुं निश्चयं कृतवन्तः । ततस्तौ मण्डल्या ३
 प्रेषिताः सन्तः फैलीकीशेभिरौणदेशाभ्यां गत्वा भिन्नेशीयानां मनः-
 परिवर्त्तनस्य वार्त्तया आदृष्ट्वा परमाज्ञादम् अजनयन् । अनन्तरं चिह्न- ४

समुपस्थाप्य प्रेरितमणेन लोकप्राचीनमणेन मण्डपस्था च पाद्या अभयम्
ततः परं खैरोद्यरो यानि कर्माणि कृतवान् तेषां सर्वदृष्टान्ताम् तेषां
५ समसम् अकथयन् । किन्तु विश्वामिनः क्रियन्तः फिक्क्रीमतयाहिषो
लोका उत्थाय कथामेतां कथितवन्तो भिन्नदेशीयानां त्वत्वेदं कर्तुं
मुमाद्यवस्थां पालयितुञ्च समादेष्टव्यम् ।

६ ततः प्रेरिता लोकप्राचीनस्य तस्य विवेचनां कर्तुं सभायां स्थितवन्तः ।

७ पश्चाद् बह्विचारेषु जातेषु पितर उत्थाय कथितवान् हे भ्रातरो
यथा भिन्नदेशीयलोका मम मुखात् सुसंवादं श्रुत्वा विश्वसन्ति तदर्थं
बह्विदिनात् पूर्वम् ईश्वरोक्ताकं मध्ये मां मनोनीतं कृत्वा गृहीतवान् ;

८ अपरम् अन्तर्यामीश्वरो यथास्वभ्यं तथा भिन्नदेशीयेभ्यः पवित्रमात्मानं

९ प्रदाय विश्वामेन तेषाम् अन्तःकरणानि पवित्राणि कृत्वा तेषाम् अस्माकञ्च
मध्ये किमपि विज्ञेयं न स्थापयित्वा तेषु स्वयं प्रमाणं दत्तवान् इति श्रुत्यं

१० जानीथ । अतएवास्माकं पूर्वपुरुषा वयञ्च स्वयं यद्द्युगस्य भारं सोढुं न
शक्ताः सम्प्रति तं शिष्यगणस्य स्तब्धेषु न्यसितुं कुत ईश्वरस्य परोक्षां

११ करिष्यथ । प्रभो दीर्घदुःखीष्टस्यानुग्रहेण ते यथा वयमपि तथा परिचायं
प्राप्तुम् आशां कुर्मः ।

१२ अनन्तरं वर्णव्यापैलाभ्याम् ईश्वरो भिन्नदेशीयानां मध्ये दृष्ट्वा आश्चर्यम्
अद्भुतञ्च कर्म कृतवान् तद्दृष्टान्तं तौ स्वमुखाभ्याम् अवर्णयतां सभास्थाः

१३ सर्वे नीरवाः सन्तः श्रुतवन्तः । अनन्तरं तेषां कथायां समाप्तायां सत्यां
याकुब् कथयितुम् आरब्धवान् हे भ्रातरो मम कथायाम् मनो निधत्त ।

१४ ईश्वरः स्वनामार्थं भिन्नदेशीयलोकाणाम् एकं लोकसंघं यदीहोत् मतिं कृत्वा
धेनु प्रकारेण प्रथमं तान् प्रति कृपावसोकनं कृतवान् तं शिमेन् वर्धित-

१५ वाग् । भविष्यदादिभिस्त्वानि यानि वाक्यानि तैः सार्द्धम् यतश्चैक्यं
भवति यथा लिखितमासे

१६ 'सर्वेषां कर्मणां यस्तु साधकः परमेश्वरः ।

स श्रेयदं कदेदाक्यं शेषाः सर्वे ■ मानवाः ।

भिक्षदेशीयलोकाश्च यावन्तो मम नामतः ।

भवन्ति हि सुविख्यातास्तै यथा परमेशितुः ।

१० तत्त्वं सम्बद्धं समीक्षन्ते तस्मिन्निमित्तमहं किल ।

परावृत्त्य समागत्य दासूदः पतितं पुनः ।

दूष्यमुत्थापयिष्यामि तदीयं सर्व्ववस्तु च ।

यतितं पुनरुत्थाप्य सज्जयिष्यामि सर्व्वथा ॥

आ प्रथमाद् ईश्वरः स्वीयं सर्व्वं कथं जानाति । अतएव मम निवेदनमिदं १८
भिक्षदेशीयलोकाणां मध्ये ये जना ईश्वरं प्रति परावर्त्तन्ते तेषामुपरि पुनः १९
कर्मणि भारं न न्यस्य देवताप्रभादाशुचिभक्ष्यं व्यभिचारकर्म कष्टसम्योदा- २०
मारितप्राणिरक्तभक्ष्यञ्च एतानि परित्यक्तुं लिखामः । यतः पूर्व्वकालतो २१
मुखाव्यवस्थाप्रचारिणो लोका नगरे नगरे सन्ति तथा प्रतिविद्यामवारं
भजनभवने तस्य पाठो भवति ।

ततः परं प्रेरितगणो लोकप्राचीनगणः सर्व्वा मण्डली च स्वेदां मध्ये वर्षाब्दा २२
नाम्ना विख्यातो यो यिज्जदाः खिलस्य भ्रातृगणमध्ये मुख्या दावेतौ जैमौ
मनोनीतौ कृत्वा पौलस्त्यगण्यभागां साङ्केतं आग्निशिविद्यानगरं प्रति प्रेषणम्
उचितं बुद्ध्या ताभ्यां पत्रं प्रेषयन् । तस्मिन् पत्रे लिखितमिदं, आग्नि- २३
शिविद्यासुरियाकिर्लिकियादेशस्य भिक्षदेशीयभ्रातृगणाय प्रेरितगणस्य
लोकप्राचीनगणस्य भ्रातृगणस्य च नमस्कारः । विशेषतोऽस्माकम् आश्रामं २४
अप्राप्यापि कियन्तो जना अस्माकं मध्याद् गत्वा त्वक्केदो मुखाव्यवस्थाश्च
पालयितव्याविति युष्मान् शिचयित्वा युष्माकं ममसामख्यैर्वा कृत्वा युष्मान्
समन्वेष्टान् अकुर्वन् एतां कथां वयम् अष्टमा, तत्कारणाद् वयम् एक- २५
मन्त्रणाः सन्तः सभायां स्त्रित्वा प्रभो धीः सुखीष्टस्य नामनिमित्तं यौ मृत्यु-
मुखगतौ ताभ्यामस्माकं प्रियवर्षन्नापौलाभ्यां साङ्केतं मनोनीतलोकानां २६
केषाञ्चिद् युष्माकं सन्निधौ प्रेषणम् उचितं बुद्धवन्तः । अतो यिज्जदाखिलौ २७
युष्मान् प्रति प्रेषितवन्तः, एतयोर्मुखाभ्यां सर्व्वा कथां ज्ञास्वथ । देवता- २८
प्रसादभक्ष्यं २९ तं गणपोजनमारितप्राणिभक्ष्यं व्यभिचारकर्मचेमानि

सर्वाणि युष्माभिः त्याज्यानि, एतत् प्रयोजनीयाज्ञातिरेकेण युष्माकम्
उपरि भारमन्यं न न्वसितुं पक्वित्यात्मनोऽस्माकञ्छुचितज्ञानम् अभि-
२८ वत्, अतएव तेभ्यः सर्वेभ्यः स्त्रेषु रक्षितेषु द्यूतं भद्रं कर्षं करिष्यथ ।
युष्माकं मङ्गलं भूयात् ।

२० तदनन्तरं ते विस्मृष्टाः सन्त आन्तिथखिवानगर उपस्थाद्य लोका-
२१ निवहं संगृह्य पचम् अवदन् । ततस्ते तत्पत्रं पठित्वा साख्यनां प्राप्य सानन्दा
२२ अभवन् । अनन्तरं यिज्जदाभीलौ स्वयं प्रचारकौ भूत्वा आह्वयणं नानो-
२३ पदिष्य तान् सुखिरान् अकुरुताम् । इत्थं तौ तत्र तैः साकं कतिपय-
दिनानि यापयित्वा पश्चात् प्रेरितानां समीपे परावृत्त्य गमनार्थं तेषां
२४ सन्निधेः कल्याणेन विस्मृष्टावभवतां ; किन्तु सीलस्य स्यातुं वाञ्छि-
२५ तवान् । अपरं पैलवर्णव्या नहवः शिष्याश्च लोकान् उपदिश्य प्रभोः सुखं-
वादं प्रचारयन्त आन्तिथखियायां कालं यापितवन्तः ।

२६ तदनन्तरं कतिपयदिनेषु गतेषु पैलो वर्णव्याम् अवदत् आगच्छावां
येषु नगरेऽप्यीश्वरस्य सुसंवादं प्रचारितवन्तौ तामि सर्वनगराणि पुनर्गत्वा
२७ धातरः कीदृशाः सन्तीति द्रष्टुं तान् साक्षात् कुर्वेः । तेन मार्कनाम्ना
२८ विख्यातं योद्धनं सङ्गिनं कर्तुं वर्णव्या मतिमकरोत् ; किन्तु स पूर्वं
ताभ्यां सह कार्यार्थं न गत्वा धाम्फूलियादेशे तौ त्यक्तवान् तत्कारणात्
२९ पैलस्तं सङ्गिनं कर्तुम् अनुचितं ज्ञातवान् । इत्थं तेषाम् अतिशय-
विरोधस्योपस्थितत्वात् तौ परस्परं प्रयणभवतां ततो वर्णव्या मार्के
३० गृहीत्वा पोतेन कुम्भोपदीपं गतवान् ; किन्तु पैलः सीलं मनोनोतं कृत्वा
३१ धातृभिरीश्वरानुग्रहे समर्पितः सन् प्रज्ञाय सुरियाकिलिकियादेशाभ्यां
मण्डलीं स्थिरां कुर्वन् अगच्छत् ।

१६ योद्धमोधावः ।

१ निमयेदलककेहः २ किलिपोमगरं प्रति पैलस्य गमनं ३१ सुदिशानाकोऽस्यः-
यदिवसीनमज्जने १६ पैलेन गच्छभूतपक्षकन्यायाः कल्याणा नम्नारणात् तद्वि-
यसीनां कोषः २४ इत्यात् पैलसीकोपोः काराबन्धनं कारारक्षकस्य मनःपरि-
वर्तनं मज्जनञ्च ३५ पैलसीलयोः कारानो मोक्षञ्च ।

१ तदनन्तरं पैलो वर्णव्यामनगरं परावृत्त्य तौ तिमंखिवामा

द्विष्य शक्य आसीत् । स विश्वामिन्या यिज्जदीयाया घोषितो गर्भजातः १
किन्तु तस्य पितान्ददेशीयलोकः, अपरं स जनो सुस्त्रेकनियमनगर-
स्थानां धातृणां समीपेपि सुख्यातिमान् आसीत् । तं स्त्रेन सह गन्तुं २
मर्तिं कृत्वा पौलस्तं गृहीत्वा तद्देशनिवासिनां यिज्जदीयानाम् अनुरोधात्
तस्य त्वक्छिदं कृतवान् यतस्तस्य पिता भिन्नदेशीयलोक इति सर्व्वैरज्ञा-
यत । ततः परं तौ नगरे नगरे भ्रमिता यिरुशालमस्यैः प्रेरितैः लोकप्राची- ३
नैश्च निरूपितं यद् व्यवस्थापनं तत् तदनुष्ठानाचरितुं लोकेभ्यो दत्त-
वन्तौ । तेनैव सर्व्वे मण्डल्यः स्त्रीपुंभ्यो सुस्थिराः सत्यः प्रतिदिनं वर्द्धिता ४
अभवन् ।

तदनन्तरं तयोः प्रुगियागालातियादेशाभ्यो गतयोः सतोः पवित्र आत्मा ६
तौ आशियादेशे कथां प्रकाशयितुं प्रतिषिद्धवान् । ततो मुसियादेश उप- ७
स्थाय विद्युनियां गन्तुम् उद्यतयोस्तयोः सत्यास्तद् देशमपि गन्तुम् आत्मा
तौ नाशमन्यत । तस्मात् तौ मुसियादेशं परित्यज्य जेथानगरं गत्वा ८
समुपस्थितौ । अपरञ्च रात्रौ पौलः स्त्रेण दृष्टवान् एको माकिदनियलोक- ९
स्तिष्ठन् विनयं कृत्वा तस्यै कथयति माकिदनियादेशम् आगत्यास्मान्
उपकुर्व्विति । तेनेत्यं स्त्रेण दर्शनात् प्रभुसद्देशीयलोकान् प्रति सुसंवादं १०
प्रचारयितुम् अस्मान् आह्वयतीति निश्चितं बुद्ध्वा वयं तूष्णं माकिदिन-
यादेशं गन्तुम् उद्योगम् अकुर्व्वे ।

ततः परं जेथानगराद् यात्रां कृत्वा, षड्जुमार्गेण सामग्राकियोपदीपेन ११
गत्वा परेऽहनि निथापलिनगर उपस्थिताः । तस्माद् गत्वा माकिदिन- १२
यान्तर्भास्तेनबोनवसतिस्थानं यत् फिलिपीनामप्रधाननगरं तत्रोप-
स्थाय कतिपयदिनानि तत्र स्थितवन्तः । अपरञ्च विश्वामवारे नगराद् १३
गत्वा नदीतटे यत्र प्रार्थनाचार आसीत् तत्रोपविश्य समागता नारीः
प्रति कथां प्राचारयाम । ततः श्रीचोणां युवातेरानगरनिवासिनी धूष- १४
राम्बरविकायिणी सुदियानामिका काक्खि दंशरसेविनी या घोषित
तस्यां मनसि पौलोकवाक्ये मनो निधातुं प्रभुः प्रवृत्तिं जनितवान् । अन्तः १५

सा योषिन् सपरिवारा भजिता सती विनयं कृत्वा कथितवती, युष्माकं विचाराद् यदि प्रभौ विद्यामिनी जाताहं तर्हि मम गृहम् आगत्य तिष्ठत। इत्थं सा यन्नेनास्मान् अस्थापयत्।

- १६ अनन्तरं प्रार्थनागृहगमनकाले यस्या गणनया तदधिपतीनां वज्र-
धनोपार्जनं जातं तादृशी गणकभूतयस्या काचम कन्यागत्यास्मान् माचान्
१७ कृतवती। सास्माकं पौलस्य च पश्चाद् एव प्रोचैः कथामिमां कथित-
वती, मनुष्या एते सर्वोपरिस्थस्थेश्वरस्य सेवका भूत्वास्मान् प्रति परि-
१८ चाणस्य मार्गं प्रकाशयन्ति। सा कन्या वज्रदिनानि तादृशम् अकरोत्,
तस्मात् पौलो दुःखितः सन् मुखं परावर्त्य तं भूतमवदद्, अहं योशुखीष्टस्य
मास्मा त्वामाज्ञापयामि त्वमस्या वद्भिर्गच्छ; तेनैव तत्क्षणान् स भूतस्तस्या
१९ वद्भिर्गतः। तदा स्त्रियां लाभस्य प्रत्याशा विफला जातेति विलोका
तस्याः प्रभवः पौलं मौलञ्च धृत्वाकृष्य विचारस्थानेऽधिपतीनां समीपम्
२० आनयन्। ततः शासकानां निकटं नीत्वा रोमिलोका वधम् अस्माकं
२१ यद्व्यवहरणं ग्रहोत्तुम् आचरितुञ्च निषिद्धं; इमे विह्वलदोषलोकाः सन्तोऽपि
२२ तदेव शिञ्चयित्वा नगरेऽस्माकम् अतीव कलहं कुर्वन्ति। इति कथिते
सति लोकनिवृत्तयोः प्रातिकूल्येनोदतिष्ठत् तथा शासकास्तथोर्वलाणि
२३ हिला वेत्ताघातं कर्तुम् आज्ञापयन्। अपरं तयोर्वज्रेषु प्रहारेषु सत्सु तौ
२४ कारां नीत्वा सावधानं रक्षितुं कारारक्षकम् आदिशन्। इत्यम् आश्चाप्राप्य
स ताव् अभ्यन्तरस्थकारां नीत्वा पादेषु पादपाशोभिर्वद्धा स्थापितवान्।
२५ अथ निशीथसमये पौलमौलावीश्वरमुद्दिश्य प्रार्थनां गानञ्च कृतवन्तौ।
२६ तदाकस्मात् सन्तान् भूमिकम्पोऽभवत् तेन भित्तिमूलेन सह कारा
कम्पिताभूत् अपरञ्च तत्क्षणान् सर्वान् दाराणि मुक्तानि जातानि
२७ सर्वेषां बन्धनानि च मुक्तानि। अतएव कारारक्षको तिर्रातो जागरित्वा
काराया दाराणि मुक्तानि दृष्ट्वा वन्दिलोकाः पलायिता इत्यनुमाय
२८ कोषात् खड्गं वहिः कृत्वात्मघातं कर्तुम् उद्यतः। किन्तु पौलः
प्रोक्षितमाह्वय कथितवान् यस्मै वधं सर्वेऽजायते त्वं निजप्रायश्चित्तां

मा कार्यः। तदा प्रदीपम् आनेतुम् उक्ता स कम्पमानः सन् उल्लसम्पत्वा- २८
 भ्रमन्तरम् आगत्य पौलसील्लयोः पदेषु पतितवान्। पश्चात् स तान् वहि- ३०
 रानीय प्रष्टवान् हे महेच्छैः परिचाणं प्राप्तुं मया किं कर्त्तव्यं? ततस्तौ ३१
 कथितवन्तौ प्रभो धीशूखीष्टे विश्वसिद्धि तेनैव त्वं सपरिवारः परिचाणं
 प्राप्स्यसि। ततः परं तस्मै तस्य गृहस्थितमर्बलोकेभ्यश्च प्रभोः कथां ३२
 कथितवन्तः। अपरञ्च तस्या रात्रेऽलम्बिन्नेव दण्डे स तौ गृहीत्वा तथाः ३३
 प्रक्षाराणां क्षतानि प्रक्षालितवान् ततः स स्वयं तस्य सर्व्वं परिजमाञ्च
 मञ्जिता अभवन्। पश्चात् तौ स्वगृहमानीय तयोः समुखे स्वाद्यद्रव्याणि ३४
 स्थापितवान् तथा स स्वयं तदीयाः सर्व्वं परिवारादेश्वरे विश्वसन्तः
 सानन्दिता अभवन्।

दिन उपस्थिते तौ लोकौ परित्यजेति कथां कथयितुं शासकाः पदाति- ३५
 गणं प्रेषितवन्तः। ततः कारारक्षकः पौलसाय तां वाप्तां कथितवान् युवां ३६
 त्याजयितुं शासका लोकान् प्रेषितवन्त इदानीं युवां वहिर्भूत्वा कुशलेन
 प्रतिष्ठेतां। किन्तु पौलस्तान् अवदत् रोमिलोकयोरावयोः कमपि ३७
 दोषम् न निश्चित्य सर्व्वेषां समक्षम् आवां कथया ताडयित्वा कारायां
 बद्धवन्त इदानीं किमावां गुप्तं परित्यज्यन्ति? तन्न भविष्यति स्वयमा-
 मत्यावां वहिः कृत्वा नयन्तु। तदा पदातिभिः शासकेभ्य एतद्वार्त्तायां ३८
 कथितायां तौ रोमिलोकाविति कथां श्रुत्वा ते भीताः सन्तस्तयोः
 सन्निधिमागत्य विनयम् अकुर्व्वन् अपरं वहिः कृत्वा नगरात् प्रस्थातुं ३९
 प्रार्थितवन्तः। ततस्तौ काराया निर्गत्य लुदियागृहं गतवन्तौ तत्पश्चाद् ४०
 आह्वयणं साक्षात्कृत्य तान् सान्वयित्वा तस्मात् स्थानात् प्रस्थितौ।

१७ सप्तदशोऽध्यायः।

१ किलकम्भीकीनगरे पौलसेन खोदस्य कथाप्रचारः कतिपयलोकानां विस्वा-
 सादन्यां विरोधः २० पौलसील्लयो विरसा नगरगमनं खोदस्य कथाप्रचारश्चात्
 ताडितत्वं २१ काशीजीनगराय पौलस्य जननं लोकैः सप्त विचारः २२ चरेव-
 चाजे खोदस्य कथाप्रचारणं कियतां लोकानामुपपादः कियतां विद्वसन्तः।

ततः परं पौलसील्लौ आम्निकपक्ष्यापक्षोर्नियामगराभ्यां गत्वा यत्र १

चिज्जदीयानां भजनभवनमेकम् आसीत् तत्र चिपलनीकीनगरं उप-
 २ स्तितौ, तदा पौलः स्वाचारानुसारेण तेषां समीपं गत्वा विश्रामवारचयेतैः
 ३ सार्द्धं धर्मपुस्तकीयकथायां विचारं कृतवान्। फलतः स्त्रीष्टेन दुःखभोगः
 कर्त्तव्यः ज्ञानानुदित्यान्त्रं कर्त्तव्यम्, अपरं युष्माकं सन्निधौ यस्य धीशोः
 प्रस्तावं करोमि स ईश्वरेणाभिषिक्तः स एताः कथाः प्रकाशं प्रमाप्य
 ४ इत्यादि स्मिरीकृतवान्। तस्मात् तेषां कतिपयजना अन्यदेशीया महती
 भक्तलोका बह्व्यः प्रधाननार्यश्चविश्वस्य पौलसीलयोः पञ्चाङ्गामिनो जाताः।
 ५ किन्तु विश्रामहीना चिज्जदीयलोका ईर्ष्या परिपूर्णाः सन्तो हृदस्य
 कतिपयलम्पटलोकान् सङ्गिनः कृत्वा जनतया नगरमध्ये महाकलहं कृत्वा
 यासोनो गृहम् आक्रम्य प्रेरितान् धृत्वा लोकनिवहस्य समीपम् आनेतुं
 ६ चेष्टितवन्तः। किन्तु तेषामुद्देशम् अप्राप्य यासोनं कतिपयान् भ्रातृन्
 धृत्वा नगराधिपतीनां निकटमानीय प्रोचैः कथितवन्तो ये मनुष्या
 जगद्वादितवन्तस्ते ऽत्राप्युपस्थिताः सन्ति एष यासोन् आतिथ्यं कृत्या तान्
 ७ स्थापितवान्। अपरं योऽङ्गनामक एको राजास्तीति कथयित्वा ते कैसर-
 ८ स्थाज्जाविरुद्धं कर्म कुर्वन्ति। तेषां कथामिमां श्रुत्वा लोकनिवहो
 ९ नगराधिपतयश्च समुद्दिग्ना अभवन्। तदनन्तरं यासोनस्तद्वेषाञ्च लग्नकान्
 गृहीत्वा तान् परित्यक्तवन्तः।

- १० ततः परं भ्रातृगणो रज्ज्वां पौलसीलो शोभं विरयानगरं प्रेषितवान्
 ११ तौ तत्रोपस्थाय चिज्जदीयानां भजनभवनं गतवन्तौ। तत्रस्था लोकाः
 चिपलनीकील्लोकेभ्यो महात्मान आसन् यत इत्थं भवति नवेति ज्ञातुं
 १२ ते दिने दिने धर्मग्रन्थस्थालिचनं कृत्वा स्त्रैरं कथाम् अगृह्णन्। तस्माद्
 अनेका चिज्जदीया अन्यदेशीयानां मान्या स्त्रियः पुरुषाश्चानेका व्यसन्।
 १३ किन्तु विरयानगरे पौल्लेनेश्वरीया कथा प्राचार्यतेति चिपलनीकीस्था
 चिज्जदीया ज्ञात्वा तत्स्थानमप्यागत्य लोकानां कुप्रवृत्तिम् अजमयन्।
 १४ अतएव तस्मात् स्थावात् समुद्देशं दान्तीति दर्शयित्वा भ्रष्टरः जिपं पौल
 १५ प्राहिषन् किन्तु सीकृतिमयी तत्र स्तितवन्तौ। ततः परं पौलस